Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (čtvrtého senátu)

ze dne 16. září 2013 *

„Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Belgický, německý, francouzský, italský, nizozemský a rakouský trh se zařízením a pevnými součástmi koupelen — Rozhodnutí konstatující porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP — Koordinace zvyšování cen a výměny citlivých obchodních informací — Narušení hospodářské soutěže — Důkaz — Výpočet výše pokuty — Spolupráce během správního řízení — Oznámení z roku 2002 o spolupráci — Osvobození od pokut — Snížení částky pokuty — Významná přidaná hodnota — Pokyny pro výpočet pokut z roku 2006 — Zásada zákazu zpětné účinnosti“

Ve věci T-380/10,

Wabco Europe, se sídlem v Bruselu (Belgie),

Wabco Austria GesmbH, se sídlem ve Vídni (Rakousko),

Trane Inc., se sídlem v Piscataway, New Jersey (Spojené státy),

Ideal Standard Italia Srl, se sídlem v Miláně (Itálie),

Ideal Standard GmbH, se sídlem v Bonnu (Německo),

zastoupené S. Völckerem, F. Louisem, A. Israelem, N. Niejahrem, avocats, C. O’Dalym, E. Batchelorem, solicitors, a F. Carlin, barrister,

žalobkyně,

proti

Evropské komisi, zastoupené F. Castillo de la Torrem, F. Ronkes Agerbeekem a G. Koleva, jako zmocněnci,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise C(2010) 4185 final ze dne 23. června 2010 v řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/39.092 – zařízení a pevné součásti koupelen), v rozsahu, v němž se týkají žalobkyň, a na snížení částek pokut, které jim byly uloženy,

TRIBUNÁL (čtvrtý senát),

ve složení I. Pelikánová, předsedkyně, K. Jürimäe (zpravodaj) a M. van der Woude, soudci,

* Jednací jazyk: angličtina

vedoucí soudní kanceláře: S. Spyropoulos, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 27. března 2012,

vydává tento

Rozsudek

Skutečnosti předcházející sporu

1 Rozhodnutím Komise C (2010) 4185 final ze dne 23. června 2010 v řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/39.092 – zařízení a pevné součásti koupelen) (dále jen „napadené rozhodnutí“) Evropská komise konstatovala porušení čl. 101 odst. 1 SFEU a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen. Toto protiprávní jednání, na němž se údajně podílelo 17 podniků, probíhalo během různých období mezi 16. říjnem 1992 a 9. listopadem 2004 v podobě souboru protisoutěžních dohod a jednání ve vzájemné shodě na územích Belgie, Německa, Francie, Itálie, Nizozemska a Rakouska (body 2 a 3 odůvodnění článek 1 napadeného rozhodnutí).

2 Přesněji Komise v napadeném rozhodnutí uvedla, že konstatované protiprávní jednání spočívalo zaprvé v koordinaci ročních cenových navýšení a jiných poplatků uvedenými výrobci zařízení a pevných součástí koupelen, v rámci pravidelných schůzek v různých vnitrostátních profesních sdruženích; zadruhé v určování nebo koordinaci cen při zvláštních událostech, jako je zvýšení cen surovin, zavedení eura, jakož i zavedení mýtného, a zatřetí ve vyzrazení a výměně citlivých obchodních informací (body 152 až 163 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise kromě toho konstatovala, že stanovení cen v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen se uskutečňovalo v ročním cyklu. V tomto rámci výrobci stanovovali ceníky, které obecně zůstávaly platné po dobu jednoho roku a sloužily jako základ obchodních vztahů s velkoobchodníky (body 152 až 163 napadeného rozhodnutí).

3 Výrobky dotčenými kartelem jsou zařízení a pevné součástí koupelen patřící do jedné z těchto tří podskupin výrobků: kohouty a ostatní armatury, sprchové kouty a doplňky, jakož i sanitární keramika (dále jen „tři podskupiny výrobků“) (body 5 a 6 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

4 Společnost American Standard Inc, ze které se v roce 2007 stala společnost Trane Inc. je americkou skupinou, jež vyrábí a uvádí na trh sanitární keramiku, kohouty a ostatní armatury pod značkou Ideal Standard. Evropské aktivity této skupiny v tomto odvětví byly od 29. října 2001 převzaty společností American Standard Europe BVBA, ze které se v roce 2007 stala společnost Wabco Europe. Tato skupina plně vlastnila dceřiné společnosti činné v šesti členských státech Evropské unie, tedy zaprvé Ideal Standard GmbH a Ideal Standard Produktions-GmbH v Německu; zadruhé Ideal Standard SAS ve Francii, zatřetí Ideal Standard Italia Srl v Itálii; začtvrté od roku 2001 Metaalwarenfabriek Venlo BV, ze které se v roce 2005 stala společnost Ideal Standard Nederland BV Europe v Nizozemsku; zapáté Wabco Austria GesmbH, která byla v roce 2007 prodána společnosti Ideal Standard GmbH, v Rakousku, a zašesté dceřiná společnost společnosti Ideal Standard GmbH v Belgii (body 21 až 26 a 1043 až 1049 napadeného rozhodnutí).

5 Společnosti Wabco Europe, Wabco Austria, Trane, Ideal Standard Italia a Ideal Standard budou dále společně označovány jako „žalobkyně“.

6 Dne 15. července 2004 společnost Masco Corp. a její dceřiné společnosti, včetně společnosti Hansgrohe AG, která vyrábí kohouty a ostatní armatury, a společnosti Hüppe GmbH, která vyrábí sprchové kouty, informovaly Komisi o existenci kartelu v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen a požádaly o osvobození od pokut na základě oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut

v případech kartelů (Úř. věst. 2002, C 45, s. 3; Zvl. vyd. 08/02, s. 155, dále jen „oznámení o spolupráci z roku 2002“), nebo v případě zamítnutí, o snížení jejich výše. Dne 2. března 2005 přijala Komise podmíněné rozhodnutí o ochraně před pokutami ve prospěch společnosti Masco v souladu s odst. 8 písm. a) a odstavcem 15 oznámení o spolupráci z roku 2002 (body 126 až 128 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

7 Komise ve dnech 9. a 10. listopadu 2004 na základě čl. 20 odst. 4 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 SFEU] a [102 SFEU] (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) uskutečnila neohlášené kontroly v prostorách několika společností a vnitrostátních profesních sdružení vykonávajících činnost v odvětví zařízení a pevných součást koupelen (bod 129 napadeného rozhodnutí).

8 Společnost Grohe Beteiligungs GmbH a její dceřiné společnosti (dále jen „Grohe“), jakož i žalobkyně, ve dnech 15. a 19. listopadu 2004 požádaly o osvobození od pokut na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, nebo, podpůrně, o snížení jejich výše (body 131 a 132 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

9 Komise v období od 15. listopadu 2005 do 16. května 2006 zaslala v souladu s čl. 18 odst. 2 nařízení č. 1/2003 žádosti o informace několika společnostem a sdružením působícím v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen, včetně žalobkyně (viz bod 133 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

10 Společnosti Roca SARL, jakož i Hansa Metallwerke AG a jejich dceřiné společnosti dne 17. a 19. ledna 2006 požádaly o osvobození od pokut na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, nebo, podpůrně, o snížení jejich výše. Společnost Aloys Dornbracht GmbH & Co KG Armaturenfabrik (dále jen „Dornbracht“) dne 20. ledna 2006 rovněž požádala o osvobození od pokut, nebo, podpůrně, o jejich snížení.

11 Komise dne 26. března 2007 přijala oznámení námitek, které bylo oznámeno žalobkyním (bod 139 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

12 Ve dnech 12. až 14. listopadu 2007 se uskutečnilo slyšení, kterého se žalobkyně zúčastnily (bod 143 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

13 Komise dne 9. července 2009 zaslala některým společnostem, včetně žalobkyň, dopis popisující skutkové okolnosti, ve kterém je upozornila na některé důkazy, o které se Komise hodlala opírat při přijetí konečného rozhodnutí (body 147 a 148 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

14 Komise v období od 19. června 2009 do 8. března 2010 zaslala v souladu s článkem 18 nařízení č. 1/2003 několika společnostem, včetně žalobkyň, žádosti o dodatečné informace (body 149 až 151 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

15 Komise přijala napadené rozhodnutí 23. června 2010.

16 Komise měla v napadeném rozhodnutí za to, že zaprvé byla jednání popsaná v bodě 2 výše součástí celkového plánu s cílem omezit hospodářskou soutěž mezi adresáty uvedeného rozhodnutí a měla znaky jediného a pokračujícího protiprávního jednání, které se vztahovalo na tři podskupiny výrobků uvedené v bodě 3 výše a které zahrnovalo území Belgie, Německa, Francie, Itálie, Nizozemska a Rakouska (body 778 a 793 odůvodnění napadeného rozhodnutí) (dále jen „konstatované protiprávní jednání“). V tomto ohledu zdůraznila zejména skutečnost, že uvedená jednání probíhala podle opakujícího se vzoru, který byl patrně stejný ve všech šesti členských státech, kde Komise prováděla šetření (body 778 a 793 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Rovněž poukázala na existenci vnitrostátních profesních sdružení týkajících se všech tří podskupin výrobků, které označila jako „koordinační subjekty“ sestávající z členů, jejichž činnost se týkala minimálně dvou z těchto tří podskupin výrobků, jež označila jako „vícevýrobková sdružení“, jakož i na existenci specializovaných

sdružení sestávajících z členů, jejichž činnost se týkala jedné z těchto tří podskupin výrobků (body 796 a 798 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nakonec konstatovala přítomnost hlavní skupiny podniků, které působily v rámci kartelové dohody v různých členských státech a v rámci koordinačních subjektů a vícevýrobkových sdružení (body 796 a 797 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

17 Pokud jde konkrétně o žalobkyně, Komise byla toho názoru, že se podílely na protiprávních jednáních týkajících se sanitární keramiky, kohoutů a ostatních armatur v různých obdobích od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 v Belgii, Německu, Francii, Itálii a Rakousku. Komise naproti tomu uvedla, že nemohly být považovány za zodpovědné za protiprávní jednání, ke kterému došlo v Nizozemsku, jelikož protiprávní jednání na tomto území skončilo v roce 1999, dříve než v roce 2001 získaly dceřinou společnost, která se na něm podílela. Komise dospěla k závěru, že se žalobkyně podílely na jediném protiprávním jednání, jelikož mohly důvodně předpokládat, že k protisoutěžním činnostem docházelo před rokem 2001 (body 853 až 856 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

18 Zadruhé Komise pro účely stanovení výše pokuty uložené každému podniku vycházela z pokynů pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2; Zvl. vyd. 08/02, s. 205, dále jen „pokyny z roku 2006“) (bod 1184 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

19 Komise v článku 1 napadeného rozhodnutí vyjmenovává podniky, kterým ukládá sankce za porušení článku 101 SFEU a od ledna 1994 článku 53 Dohody o EHP z důvodu jejich účasti na kartelu v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen v Belgii, Německu, Francii, Itálii, Nizozemsku a Rakousku za různá období v době od 16. října 1992 do 9. listopadu 2004.

20 Pokud jde o žalobkyně, čl. 1 body 3 až 5 napadeného rozhodnutí zní:

„1) Následující podniky porušily článek 101 [SFEU] a v období od 1. ledna 1994 článek 53 Dohody o EHP tím, že se v uvedených obdobích podílely na trvající dohodě nebo jednáních ve vzájemné shodě v odvětví zařízení a pevných součástí koupelen na území Německa, Rakouska, Itálie, Francie, Belgie a Nizozemska:

[…]

3. Trane […] od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004.

4. W[abco] Europe […], od 29. října 2001 do 9. listopadu 2004; W[abco] Austria […], od 21. července 1994 do 9. listopadu 2004; Ideal Standard […], od 19. března 2003 do 9. listopadu 2004; Ideal Standard Produktions […], od 30. října 2001 do 9. listopadu 2004; Ideal Standard [SAS], od 10. prosince 2002 do 9. listopadu 2004; Ideal Standard Italia […], od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004.

5. Ideal Standard Nederland […], od 30. listopadu 1994 do 31. prosince 1999.“

21 V článku 2 napadeného rozhodnutí Komise dotčeným podnikům uložila pokuty. Nejvyšší pokutou byla pokuta uložená žalobkyním, která činila 326 091 196 eur. Pokud jde o žalobkyně, čl. 2 odst. 3 uvedeného rozhodnutí zní:

„Za protiprávní jednání uvedená v článku 1 se ukládají tyto pokuty:

a) 259 066 294 eur podniku Trane […];

b) 44 995 552 eur […] společně a nerozdílně podnikům W [abco] Europe […] a Trane […];

c) 1 519 000 eur […] společně a nerozdílně podnikům W[abco] Austria, W[abco] Europe […] a Trane […];

d) 0 eur […] společně a nerozdílně podnikům Ideal Standard [SAS], W[abco] Europe […] a Trane […];

e) 12 323 430 eur […] společně a nerozdílně podnikům Ideal Standard Italia […], W[…] Europe […] a Trane […];

f) 5 575 920 eur […] společně a nerozdílně podnikům Ideal Standard […], W[abco] Europe […] a Trane […];

g) 0 eur […] společně a nerozdílně podnikům Ideal Standard Produktions […]. W[abco] Europe a Trane […];

h) 2 611 000 eur […] společně a nerozdílně podnikům W[abco] Austria […] a Trane […];

i) 0 eur podniku Ideal Standard Nederland […]“

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení

22 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 8. září 2010 podaly žalobkyně projednávanou žalobu. Podáním došlým kanceláři Tribunálu tentýž den žalobkyně navrhly, aby žaloba byla projednána ve zrychleném řízení podle článku 76a jednacího řádu Tribunálu.

23 Rozhodnutím ze dne 19. října 2010 Tribunál (čtvrtý senát) zamítl návrh směřující k tomu, aby spor byl rozhodnut ve zrychleném řízení v souladu s článkem 76a jednacího řádu.

24 Na základě zprávy soudce zpravodaje Tribunál (čtvrtý senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu účastnicím řízení položil písemné otázky. Účastnice řízení tyto otázky zodpověděly ve stanovených lhůtách.

25 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na ústní otázky Tribunálu byly vyslechnuty na jednání dne 27. března 2012.

26 Žalobkyně navrhují, aby Tribunál:

— zčásti zrušil čl. 2 odst. 3 napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž jim byly uloženy pokuty, a v nezbytném rozsahu čl. 1 odst. 1 body 3 a 4 uvedeného rozhodnutí;

— snížil částku pokuty, která jim byla uložena;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

27 Komise navrhuje, aby Tribunál:

— tuto žalobu zamítl;

— uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

28 Úvodem je třeba připomenout, že soudní přezkum vykonávaný unijním soudem je v případě rozhodnutí Komise přijatých s cílem uložit sankci za porušení práva hospodářské soutěže založen na přezkumu legality stanoveném v článku 263 SFEU, který je doplněn, je-li v tomto smyslu podán návrh, pravomocí přezkumu v plné jurisdikci, která byla uvedenému soudu přiznána článkem 31 nařízení č. 1/2003 v souladu s článkem 261 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 8. prosince 2011, Chalkor v. Komise, C-386/10 P, Sb. rozh. s. I-13085, body 53, 63 a 64). V rámci této pravomoci může soud nad rámec pouhého přezkumu legality sankce nahradit posouzení Komise svým posouzením, a uložené pokuty nebo penále tedy případně zrušit, snížit nebo zvýšit (viz rozsudek ze dne 8. prosince 2011, KME a další v. Komise, C-272/09 P, Sb. rozh. s. I-12789, bod 103 a citovaná judikatura; v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 5. října 2011, Romana Tabacchi v. Komise, T-11/06, Sb. rozh. s. II-6681, bod 265).

29 Ve světle judikatury uvedené v předchozím bodě je v rámci přezkumu legality napadeného rozhodnutí nejprve nutné zkoumat návrhová žádání žalobkyň směřující ke zrušení článků 1 a 2 napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž se tyto články týkají žalobkyň, a zadruhé jejich návrhová žádání směřující k tomu, aby Tribunál provedl soudní přezkum v plné jurisdikci, aby změnil – tím, že je sníží – pokuty, které jim uložila Komise.

A – *K návrhovým žádáním směřujícím k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí*

30 Na podporu své žaloby na neplatnost žalobkyně uplatňují čtyři žalobní důvody. První důvod vychází z pochybení při výpočtu pokuty, které je způsobeno zohledněním hodnoty jejich prodejů sanitární keramiky v Itálii. Druhý důvod vychází ze skutečnosti, že Komise při výpočtu výše pokuty nevzala v úvahu skutečnost, že žalobkyním na základě bodu 23 písm. b) poslední věty oznámení o spolupráci z roku 2002 přiznala částečné osvobození od pokuty za protiprávní jednání, ke kterým došlo v Belgii a Francii. Třetí důvod vychází ze skutečnosti, že Komise měla dospět k závěru, že jí žalobkyně jako první poskytly důkazy s významnou přidanou hodnotou ve smyslu oznámení o spolupráci z roku 2002, v důsledku čehož jim mělo být přiznáno snížení jejich pokut o 50 %, a nikoliv o 30 %. Čtvrtým žalobním důvodem žalobkyně tvrdí, že Komise porušila zásadu zákazu zpětné účinnosti tím, že na skutkové okolnosti projednávané věci použila pokyny z roku 2006.

1. *K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z pochybení ve výpočtu pokuty, které vyplývá ze skutečnosti, že byly zohlednění hodnoty prodejů sanitární keramiky žalobkyň na italském trhu*

31 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že Komise právně dostačujícím způsobem neprokázala existenci dotčeného protiprávního jednání v rozsahu, v němž se týká sanitární keramiky prodávané na italském trhu po dobu 11 let a 7 měsíců, tedy v období od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004; ani – *a fortiori* – neprokázala jejich účast na uvedeném protiprávním jednání. V tomto ohledu žalobkyně připomínají, že se Komise v bodě 1140 odůvodnění napadeného rozhodnutí zavázala k tomu, že vypočte částku pokuty uloženou každému podniku výlučně v závislosti na charakteristikách, které jsou vlastní protiprávnímu jednání, jehož se dopustil, tedy podle území a podskupin dotyčných výrobků, a skutečné doby trvání jeho účasti na uvedeném protiprávním jednání. Proto měla být celková výše pokuty, která jim byla uložena, snížena o 75 %, tedy o částku ve výši téměř 248 milionů eur.

32 Komise tuto argumentaci zpochybňuje.

33 Je tedy třeba zkoumat, zda Komise právně dostačujícím způsobem prokázala účast žalobkyň na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky prodávané na italském trhu, ke kterému mělo docházet od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004.

a) Připomenutí judikatury týkající se existence a důkazu porušení čl. 101 odst. 1 SFEU

34 Zaprvé, pokud jde o samotnou existenci kartelu, je třeba připomenout, že podle čl. 101 odst. 1 SFEU jsou s vnitřním trhem neslučitelné, a proto zakázané veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.

35 Aby existovala dohoda ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, postačuje, aby dotčené podniky vyjádřily společnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem (rozsudky Tribunálu ze dne 17. prosince 1991, Hercules Chemicals v. Komise, T-7/89, Recueil, s. II-1711, bod 256, a ze dne 20. března 2002, HFB a další v. Komise, T-9/99, Recueil, s. II-1487, bod 199).

36 Dohodu ve smyslu čl. 101 odst. 1 ES lze považovat za uzavřenou, existuje-li shoda vůle ohledně podstaty omezení hospodářské soutěže, i když určité prvky zamýšleného omezení jsou ještě předmětem jednání (v tomto smyslu viz rozsudek HFB Holding a další v. Komise, bod 35 výše, body 151 až 157 a 206).

37 Pojem jednání ve vzájemné shodě se týká formy koordinace mezi podniky, která i když nedospěla až k uzavření dohody ve vlastním slova smyslu, vědomě nahrazuje rizika hospodářské soutěže praktickou spoluprací mezi podniky (rozsudky Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, bod 115, a ze dne 8. července 1999, Hüls v. Komise, C-199/92 P, Recueil, s. I-4287, bod 158).

38 V tomto ohledu čl. 101 odst. 1 SFEU brání jakýmkoliv přímým nebo nepřímým kontaktům mezi hospodářskými subjekty, které mohou buď ovlivnit tržní chování skutečného nebo potenciálního soutěžitele, nebo takovému soutěžiteli odhalit chování, o kterém tyto subjekty rozhodly, že jej budou samy uskutečňovat na trhu, nebo které zamýšlí samy uskutečňovat na trhu, jestliže je účelem nebo důsledkem těchto kontaktů omezení hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Anic Partecipazioni, bod 37 výše, body 116 a 117).

39 Výměna informací je v rozporu s unijními pravidly hospodářské soutěže, pokud zmírňuje nebo odstraňuje stupeň nejistoty o fungování dotčeného trhu, a tím vede k omezení hospodářské soutěže mezi podniky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. října 2003, Thyssen Stahl v. Komise, C-194/99 P, Recueil, s. I-10821, bod 81).

40 Vyzrazení citlivých informací totiž odstraňuje nejistotu týkající se budoucího chování soutěžitele a ovlivňuje tak, přímo či nepřímo, strategii příjemce informací (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 23. listopadu 2006, Asnef-Equifax a Administración des Estado, C-238/05, Sb. rozh. s. I-11125, bod 51, a citovaná judikatura). Každý hospodářský subjekt tedy musí určovat politiku, kterou hodlá uskutečňovat na vnitřním trhu, a podmínky, které chce vyhradit svým zákazníkům, samostatně (viz rozsudek Thyssen Stahl v. Komise, bod 39 výše, bod 82 a citovaná judikatura).

41 I když je pravda, že tento požadavek autonomie nevylučuje právo hospodářských subjektů rozumně se přizpůsobit existujícímu nebo očekávanému chování svých soutěžitelů, striktně však brání všem přímým nebo nepřímým kontaktům mezi těmito subjekty, jejichž účelem nebo důsledkem je zavedení podmínek hospodářské soutěže, které neodpovídají obvyklým podmínkám relevantního trhu vzhledem k povaze výrobků nebo poskytovaných plnění, velikosti a počtu podniků, jakož i objemu uvedeného trhu (viz rozsudek Thyssen Stahl v. Komise, bod 39 výše, bod 83 a citovaná judikatura).

42 Zadruhé, pokud jde o provádění důkazů o protiprávním jednání porušujícím čl. 101 odst. 1 SFEU, je třeba připomenout, že Komise je povinna prokázat protiprávní jednání, která zjistila, a předložit řádné důkazy, které právně dostačujícím způsobem prokazují existenci skutečností zakládajících protiprávní

jednání (v tomto smyslu viz rozsudky Soudního dvora ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise, C-185/95 P, Recueil, s. I-8417, bod 58, a Komise v. Anic Partecipazioni, bod 37 výše, bod 86).

43 Kromě toho, pokud unijní soud rozhoduje o návrhu směřujícím ke zrušení rozhodnutí Komise konstatujícího porušení pravidel hospodářské soutěže a ukládajícího pokutu osobám, jimž je určeno, přezkoumává výlučně legalitu napadeného aktu, a proto nemůže vlastním posouzením nahradit posouzení Komise (v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2004, JFE Engineering a další v. Komise, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Sb. rozh. II-2501, bod 174).

44 Role soudce rozhodujícího o žalobě na neplatnost, která směřuje proti rozhodnutí Komise, kterým se konstatuje porušení pravidel hospodářské soutěže a ukládá pokuty osobám, jimž je určeno, spočívá v posouzení, zda důkazy, kterých se Komise dovolává ve svém rozhodnutí, jsou pro prokázání vytýkaného protiprávního jednání dostatečné (v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 20. dubna 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, tzv. „PVC II“, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, bod 891).

45 Má-li soudce pochybnosti, musí být tato skutečnost ku prospěchu podniku, kterému je rozhodnutí konstatující protiprávní jednání určeno (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 1978, United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, 27/76, Recueil, s. 207, bod 265). Tribunál tedy nemůže učinit závěr, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala dotčené protiprávní jednání, jestliže má o této otázce stále ještě pochybnosti (v tomto smyslu viz rozsudek JFE Engineering a další v. Komise, bod 43 výše, bod 177).

46 V této posledně uvedené situaci je totiž nezbytné vzít v úvahu presumpci neviny, která vyplývá zejména z článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice (Úř. věst. 2010, C 83, s. 1), které čl. 6 odst. 1 SEU přiznal stejnou právní sílu jako Smlouvám (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2011, KHS, C-214/10, Sb. rozh. s. I-11757, bod 37). S ohledem na povahu dotčených protiprávních jednání i na povahu a stupeň přísnosti sankcí, které se k nim vztahují, se zásada presumpce neviny použije zejména na řízení týkající se porušení pravidel hospodářské soutěže použitelných na podniky, která mohou vést k uložení pokut nebo penále (v tomto smyslu viz rozsudky Soudního dvora Hüls v. Komise, bod 37 výše, body 149 a 150, a ze dne 8. července 1999, Montecatini v. Komise, C-235/92 P, Recueil, s. I-4539, body 175 a 176; ESLP, rozsudky Öztürk ze dne 21. února 1984, část A č. 73, a Lutz ze dne 25. srpna 1987, část A č. 123-A).

47 Je nutné, aby Komise za účelem odůvodnění pevného přesvědčení, že k protiprávnímu jednání došlo, uvedla přesné a shodující se důkazy (v tomto smyslu viz rozsudky Soudního dvora ze dne 31. března 1993, Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Recueil, s. I-1307, bod 127; rozsudek Tribunálu ze dne 6. července 2000, Volkswagen v. Komise, T-62/98, Recueil, s. II-2707, body 43 a 72).

48 Nicméně je třeba zdůraznit, že není nutné, aby každý z důkazů předložených Komisí odpovídal těmto kritériím se zřetelem na každý prvek protiprávního jednání. Stačí, když soubor nepřímých důkazů, kterého se orgán dovolává, odpovídá tomuto požadavku jako celek (v tomto smyslu viz rozsudek PVC II, bod 44 výše, body 768 až 778, zvláště bod 777, potvrzeny v relevantním bodě Soudním dvorem na základě opravného prostředku v jeho rozsudku ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, body 513 až 523).

49 Mimoto vzhledem k tomu, že zákaz protisoutěžních dohod je obecně známou skutečností, nelze po Komisi požadovat, aby předložila písemnosti výslovně potvrzující navázání kontaktů mezi dotyčnými hospodářskými subjekty. Mělo by být v každém případě možné doplnit útržkovité a rozptýlené poznatky, jimiž Komise může disponovat, dedukcí umožňující rekonstruovat relevantní okolnosti.

Existenci protisoutěžního jednání nebo dohody lze tedy dovodit z některých shod okolností a indicií, které jsou-li nahlíženy v celku, mohou při neexistenci jiného soudržného vysvětlení představovat důkaz porušení pravidel hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, body 55 až 57; rozsudek Tribunálu ze dne 27. září 2006, Dresdner Bank a další v. Komise, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Sb. rozh. s. II-3567, body 64 a 65).

50 Pokud jde o důkazní prostředky, které mohou být uplatněny k prokázání porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP, platí v unijním právu zásada volného hodnocení důkazů (v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2004, Dalmine v. Komise, T-50/00, Sb. rozh. s. II-2395, bod 72).

51 V důsledku toho je případná neexistence listinných důkazů relevantní pouze v rámci celkového posouzení důkazní hodnoty souboru důkazů předloženého Komisí. Sama o sobě naopak neumožňuje dotyčnému podniku platně zpochybnit tvrzení Komise tím, že předloží jiné vysvětlení skutkových okolností případu. Tak je tomu pouze v případě, kdy důkazy předložené Komisí neumožňují prokázat existenci protiprávního jednání jednoznačně a vyžadují výklad (v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 12. září 2007, Coats Holdings a Coats v. Komise, T-36/05, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 74).

52 Co se týče důkazní hodnoty jednotlivých důkazů, jediným kritériem pro hodnocení předložených důkazů je jejich hodnověrnost (rozsudek Dalmine v. Komise, bod 50 výše, bod 72).

53 Kromě toho Komisi rovněž přísluší prokázat dobu trvání protiprávního jednání, jelikož tato doba je skutečností, jež naplňuje znaky protiprávního jednání na základě čl. 101 odst. 1 SFEU. Zásady uvedené v bodech 40 až 50 výše se použijí v tomto ohledu (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, C-105/04 P, Sb. rozh. s. I-8725, body 94 až 96). Kromě toho, neexistují-li důkazy, které mohou přímo prokázat dobu trvání protiprávního jednání, musí se Komise opírat alespoň o důkazy vztahující se k časově dostatečně blízkým skutkovým okolnostem tak, aby bylo možné důvodně připustit, že toto protiprávní jednání trvalo nepřetržitě mezi dvěma konkrétními daty (viz rozsudek Tribunálu ze dne 16. listopadu 2006, Peróxidos Orgánicos v. Komise, T-120/04, Sb. rozh. s. II-4441, bod 51, a citovaná judikatura).

54 Konečně judikatura uvedená v bodech 35 až 53 výše je použitelná obdobně na čl. 53 odst. Dohody o EHP.

b) Shrnutí úvah, které Komisi vedly k tomu, že v napadeném rozhodnutí uložila žalobkyním sankce za účast na protiprávním jednání v Itálii

55 Komise v napadeném rozhodnutí uvedla tři hlavní zjištění o účasti žalobkyň na kartelu týkajícím se keramiky v Itálii.

56 Zaprvé se žalobkyně od začátku devadesátých let až do roku 1995 nebo 1996 – jak připustily v žádostech o uplatnění oznámení o spolupráci z roku 2002 – podílely v Itálii na protiprávních rozhovorech týkajících se sanitární keramiky v rámci sdružení Federceramica, které bylo složeno z výrobců těchto výrobků. Nicméně v rozsahu, v němž se tyto rozhovory uskutečnily před datem začátku protiprávního jednání, ze kterého Komise vycházela v napadeném rozhodnutí při ukládání sankcí žalobkyním, tedy před 15. březnem 1993, Komise tyto rozhovory zohlednila výlučně v rozsahu, v němž „odhalují celkové schéma chování některých výrobců ([žalobkyně] a společnost Pozzi Ginori

[SpA]), kteří se též podíleli na protisoutěžním jednání uplatňovaném v rámci [vícevýrobkového profesního sdružení] Euroitalia“ od 15. března 1993 (viz bod 409 odůvodnění napadeného rozhodnutí a poznámky pod čarou 501 až 505 uvedeného rozhodnutí).

57 Zadruhé od 15. března 1993 do 15. října 2004, což jsou přesná data, která Komise vzala v úvahu v souvislosti s dobou trvání protiprávního jednání souvisejícího se sanitární keramikou v Itálii, se žalobkyně údajně zúčastnily schůzek, na kterých bylo koordinováno zvyšování cen kohoutů, armatur a sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia. Pokud jde konkrétně o sanitární keramiku, pravidelné zvyšování cen, jakož i ostatních složek cen, jako jsou minimální ceny a slevy, bylo údajně projednáváno stejným způsobem a na stejných schůzkách jako v případě kohoutů a ostatních armatur, jak to vyplývá zejména ze zápisů ze schůzek sdružení Euroitalia, které se konaly 9. července 1993, 12. března 1996, 31. ledna 1997, 15. října 1999, 21. ledna 2000 a 14. února 2003 (viz body 411 až 460 odůvodnění napadeného rozhodnutí a poznámky pod čarou 506 až 580 uvedeného rozhodnutí, jakož i jeho přílohy 6 a 7 týkající se dat schůzek sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo).

58 Zatřetí se žalobkyně od 12. března 1996 do 25. července 2003 zúčastnily schůzek v rámci skupiny Michelangelo, na kterých byly, stejně jako v případě jednání organizovaných v rámci Euroitalia, zmiňovány ceny keramiky, jak to vyplývá ze zápisu pořízeného na schůzkách, které se konaly zejména 12. května a 20. července 2000 (viz body 411 až 460 odůvodnění napadeného rozhodnutí a poznámky pod čarou č. 506 až 580 uvedeného rozhodnutí, jakož i přílohy 6 a 7 týkající se dat schůzek sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo).

c) Zkoumání důkazů použitých Komisí k prokázání protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky v Itálii od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004

59 Žalobkyně tvrdí, že i když se – jak uznaly ve správním řízení –podílely na protiprávním jednání týkajícím se kohoutů a ostatních armatur v Itálii, Komise z toho nicméně nemohla platně dovodit, že se podílely i na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky na tomto území, pokud neexistují dostatečné důkazy pro prokázání takového protiprávního jednání.

60 Komise s touto argumentací nesouhlasí a tvrdí, že nezpochybnění ze strany žalobkyň ve správním řízení představuje dodatečný důkaz jejich účasti na protiprávním jednání týkajícím se keramiky v Itálii a dále že právně dostačujícím způsobem prokázala jejich účast na takovém protiprávním jednání.

61 Nejprve je třeba zkoumat, zda, jak to uvedla Komise, žalobkyně nezpochybnily svou účast na protiprávním jednání v rozsahu, v němž se toto protiprávní jednání týkalo sanitární keramiky, než bude následně zkoumáno, zda získala dostatečné důkazy pro konstatování účasti žalobkyň na uvedeném protiprávním jednání.

Ke zpochybnění existence protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky v Itálii v období od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 žalobkyněmi v průběhu správního řízení

62 Úvodem je třeba připomenout, že podle judikatury ačkoliv skutečnost, že podnik během správního řízení před Komisí výslovně či implicitně přizná určité skutkové nebo právní okolnosti, může představovat doplňující důkaz při posuzování opodstatněnosti žaloby podané k soudu, tato skutečnost nemůže omezit samotný výkon práva podat žalobu k Soudu, jež každé fyzické či právnické osobě přiznává čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU (rozsudek Soudního dvora ze dne 1. července 2010, Knauf Gips v. Komise, C-407/08 P, Sb. rozh. s. I-6375, bod 90).

63 Je tedy třeba zkoumat, zda v oznámení námitek, na které Komise výlučně odkazuje na podporu své argumentace, byla toho názoru, že se žalobkyně podílely na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v Itálii, a dále, zda – jak Komise tvrdí – žalobkyně v odpovědi na uvedené oznámení tyto výtky nezpochybnily.

64 Zaprvé je třeba uvést, že se Komise v bodě 256 oznámení námitek domnívala, že na italském trhu v letech 1990 až 2004 existoval systém pravidelné výměny informací mezi výrobci sanitárního zařízení a pevných součástí koupelen týkající se zvyšování cen. Komise dodává, že dotčené podniky se setkávaly na „schůzkách sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo a o cenách diskutovaly též na schůzkách sdružení Federceramica a Anima“. V bodě 257 uvedeného oznámení Komise uvádí, že „výměny ceníků, zvyšování cen a další informace o italském trhu“ sanitární keramiky se uskutečňovaly v průběhu schůzek sdružení Federceramica. V této souvislosti se v poznámce pod čarou 592 uvedeného oznámení odvolává na žádost o snížení částky jejich pokuty předloženou žalobkyněmi. Kromě toho v bodě 260 uvedeného oznámení je uvedeno, že žalobkyně v této žádosti uvedly, že schůzky, které se uskutečňovaly v rámci sdružení Federceramica, skončily v roce 1995 nebo 1996. V bodech 259 a 261 až 277 uvedeného oznámení Komise popisuje zvyšování cen projednávané na schůzkách sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo.

65 Ze zjištění uvedených v bodě 64 výše vyplývá, že i když je z oznámení námitek zřejmé, že se Komise domnívala, že v Itálii v letech 1990 až 2004 existoval kartel v odvětví sanitárního zařízení a pevných součástí koupelen, existenci kartelu týkajícího především sanitární keramiky však konstatovala pouze v souvislosti s protisoutěžními rozhovory, které se uskutečnily v rámci sdružení Federceramica od roku 1990 do roku 1995 nebo 1996, jak jí o tom informovaly žalobkyně ve své žádosti podané na základě oznámení o spolupráci z roku 2002.

66 Zadruhé žalobkyně v bodě 138 svého vyjádření v odpovědi na oznámení námitek výslovně uvedly, že všechna tvrzení Komise uvedená v tomto oznámení, která se výslovně týkají kartelu na italském trhu se sanitární keramikou, jsou založena na žádosti o uplatnění oznámení o spolupráci z roku 2002 a že pokud by tyto informace byly vyňaty ze spisu, Komise by již nemohla uložit sankce za porušení v tomto ohledu. Z tohoto důvodu rovněž uvádějí, že by jim mělo být přiznáno osvobození od pokuty, pokud se jedná o dotčený kartel.

67 Dále žalobkyně v bodě 3.1 svého vyjádření v odpovědi na oznámení námitek uvedly, že všechna tvrzení uvedená v tomto oznámení ohledně koordinace zvyšování cen výrobků sanitární keramiky se týkají jednání, která se uskutečnila v rámci sdružení Federceramica a že navzdory skutečnosti, že uvedené oznámení odkazuje na pravidelnou koordinaci zvyšování cen v rámci sdružení Euroitalia, posledně uvedené sdružení nebylo fórem, kde by se konaly rozhovory týkající se sanitární keramiky. Žalobkyně uvádějí, že byly jedinými výrobci sanitární keramiky v rámci tohoto sdružení, ale že tam v tomto postavení nevystupovaly. Uvádějí, že diskutovaly o informacích týkajících se kohoutů a ostatních armatur a že sanitární keramiku zmiňovaly pouze „mimochodem“, způsobem „jak se věci mají“ v odvětví sanitární keramiky, aniž měl předmět těchto vyjádření protisoutěžní povahu.

68 Z vyjádření předloženého žalobkyněmi v odpovědi na oznámení o výhradách tak jednoznačně vyplývá, že svou účast na kartelu v odvětví sanitární keramiky v Itálii přiznaly pouze v souvislosti s výměnou informací, která se uskutečňovala v rámci sdružení Federceramica od roku 1990 do roku 1995 nebo 1996, jak o tom samy informovaly Komisi v žádosti o uplatnění oznámení o spolupráci z roku 2002. Dále výslovně zpochybnily jakoukoliv účast na kartelu týkajícím se keramiky v rámci sdružení Euroitalia. Kromě toho, i když – jak Komise uvádí ve svém písemném vyjádření – žalobkyně nezpochybnily svou účast na schůzkách skupiny Michelangelo; je nutné konstatovat, že se Komise v bodě 277 oznámení námitek omezila na vyjmenování dat schůzek skupiny Michelangelo a uvedení jejich účastníků, přičemž neuvedla přesný předmět rozhovorů, které tam probíhaly, a zejména to, zda se tyto rozhovory týkaly sanitární keramiky.

69 Ve světle zjištění uvedených v bodech 64 až 68 výše je nutné konstatovat, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, žalobkyně zpochybnily svou účast na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky, ke kterému mělo docházet v Itálii od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 v rámci sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo. Z jejich vyjádření v odpovědi na oznámení námitek totiž vyplývá, že i když připustily účast na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v rámci sdružení

Federceramica od roku 1990 do roku 1995 nebo 1996, byly naproti tomu toho názoru, že se nepodílely na žádném protiprávním jednání, přinejmenším v rámci sdružení Euroitalia, které se týká sanitární keramiky na tomto území.

70 Argument Komise uvedený v bodě 60 výše, podle kterého by Tribunál měl v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 62 výše zohlednit jako „dodatečný důkaz" nezpochybnění kartelu týkajícího se sanitární keramiky v Itálii žalobkyněmi ve správním řízení, tudíž nemůže obstát.

K důkazům, ke kterým bylo přihlédnuto v napadeném rozhodnutí pro prokázání existence protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky v Itálii v období od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004

71 Žalobkyně uvádějí dvě hlavní výtky směřující ke zpochybnění existence protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky, ke kterému mělo dojít v Itálii od 15. března 1933 do 9. listopadu 2004.

72 Žalobkyně první výtkou tvrdí, že z rozhovorů, které se uskutečnily v rámci sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo, není možné dovodit závěr o existenci kartelu. Zaprvé Komise neprokázala, jakým způsobem žalobkyně narušovaly hospodářskou soutěž na trhu sanitární keramiky, ačkoliv byly jediným výrobcem této podskupiny výrobků, který se účastnil schůzek sdružení Euroitalia, a dále byly ve většině případů též jediným výrobcem uvedené podskupiny výrobků, který se zúčastňoval schůzek skupiny Michelangelo. Zadruhé a v každém případě podle nich neměly informace týkající se sanitární keramiky předávané v rámci schůzek sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo protisoutěžní povahu.

73 Druhou výtkou žalobkyně tvrdí, že Komise se nemohla při prokazování protiprávního jednání opírat o jejich účast na schůzkách sdružení Federceramica. Zaprvé v rozsahu, v němž v napadeném rozhodnutí žalobkyním za toto jednání formálně neuložila sankce, presumpce neviny podle nich Komisi zakazuje, aby na základě jejich účasti ve sdružení Federceramica dovodila závěr, že se kromě jiného podílely na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo. Zadruhé se podle nich Komise při prokazování protiprávního jednání v rámci sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo nemohla opřít o jejich účast na schůzkách sdružení Federceramica, a proto jim nemohla uložit pokutu, jelikož by tím byl porušen bod 23 písm. b) poslední věta oznámení o spolupráci z roku 2002.

74 Komise tuto argumentaci zpochybňuje.

75 Úvodem je třeba připomenout, že jak vyplývá ze shrnutí zjištění Komise uvedených v napadeném rozhodnutí (viz body 55 až 59 výše), Komise konstatovala, že se žalobkyně podílely na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v Itálii z důvodu účasti na schůzkách sdružení Euroitalia a skupiny Michelangelo, avšak nikoliv na schůzkách sdružení Federceramica. Kromě toho je nesporné, že žalobkyně ve sdružení Euroitalia představovaly od 15. března 1993 přinejmenším do roku 2001 jediný podnik, který byl výrobcem kohoutů, ostatních armatur a sanitární keramiky, zatímco osm ostatních podniků účastnících se schůzek tohoto sdružení vyrábělo výlučně kohouty a ostatní armatury (viz tabulka nacházející se v příloze 6 napadeného rozhodnutí). V rámci skupiny Michelangelo, jejíž schůzky se uskutečňovaly od 12. března 1996 do 25. července 2003, se žalobkyně dále zúčastnily sedmi schůzek v období od 8. července 1998 a 9. března 2001, kterých se zúčastnil též jeden další výrobce sanitární keramiky, konkrétně společnost Pozzi Ginori (viz tabulka nacházející se v příloze 7 napadeného rozhodnutí).

76 Ve světle zjištění uvedených v bodě 75 výše, je třeba nejprve zkoumat, zda Komise mohla právem dospět k závěru, že žalobkyně porušily článek 101 odst. 1 SFEU, i když v rámci sdružení Euroitalia byly jediným výrobcem sanitární keramiky, který se zúčastnil všech schůzek tohoto sdružení od 15. března 1993 přinejmenším do roku 2001 [tedy do okamžiku, kdy byla společnost Grohe koupena

společností Sanitec Europe Oy (dále jen „Sanitec“), jež vlastnila společnost Pozzi Ginori], a byly v rámci skupiny Michelangelo jediným výrobcem sanitární keramiky přítomným na schůzkách, které se uskutečnily od 12. března 1996 do 8. července 1998 a od 9. března 2001 do 25. července 2003. Na druhém místě je třeba zkoumat, zda Komise poskytla dostatek důkazů o existenci protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky, vzhledem k sedmi schůzkám skupiny Michelangelo, kterých se žalobkyně zúčastnily a které se uskutečnily v období od 8. července 1998 do 9. března 2001 a byl na nich přítomen též další výrobce sanitární keramiky, konkrétně společnost Pozzi Ginori, a dále vzhledem ke čtrnácti schůzkám sdružení Euroitalia, které se uskutečnily v období od 9. března 2001 do 15. října 2004, jichž se žalobkyně zúčastnily a byla na nich přítomna též společnost Grohe náležící do skupiny Sanitec.

– K důkazu existence kartelu týkajícího se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo, pokud jde o schůzky, na kterých byly žalobkyně jediným podnikem vyrábějícím uvedenou sanitární keramiku, který byl přítomen

77 Je třeba zkoumat, zda Komise právem dospěla k závěru, že se žalobkyně podílely na dohodě mezi podniky, která měla za účel nebo důsledek narušení hospodářské soutěže na italském trhu sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo v obdobích, kdy představovaly jediný podnik vyrábějící sanitární keramiku, který byl přítomen, přičemž ostatní podniky byly tehdy výrobci kohoutů a ostatních armatur.

78 Z judikatury uvedené v bodech 35 až 41 výše vyplývá, že poskytnutí takových citlivých obchodních informací, jako je výměna budoucích zvýšení cen, pokud jsou tyto informace určené jednomu nebo více konkurenčním podnikům, má protisoutěžní účinek, když je tím narušena samostatnost jednání dotčených podniků na trhu. V případě existence takového jednání mezi soutěžiteli není Komise povinna prokazovat jejich protisoutěžní účinky na dotčeném trhu, pokud jsou, s ohledem na právní a hospodářský kontext, do kterého spadají, prakticky způsobilé vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu. (v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 4. června 2009, T-Mobile Netherlands a další, C-8/08, Sb. rozh. I-4529, bod 31).

79 Naopak není možné předpokládat, že by dohoda nebo jednání ve vzájemné shodě, v rámci nichž si podniky vyměňují citlivé obchodní informace, které se však týkají výrobku uváděného na trhu, na kterém si nekonkurují, měla na uvedeném trhu protisoutěžní účel nebo důsledek. Jednání, které v případě podniku působícího na dvou různých trzích s výrobky, spočívá v tom, že svým soutěžitelům přítomným na prvním trhu předává citlivé obchodní informace týkající se druhého trhu, na kterém tito soutěžitelé nepůsobí, totiž v zásadě nemůže mít vliv na hospodářskou soutěž probíhající na tomto druhém trhu.

80 V projednávané věci je třeba konstatovat, že Komise v odpovědi na vyjádření, které žalobkyně předložily k oznámení námitek, v napadeném rozhodnutí uvedla dva důvody s cílem prokázat existenci kartelu týkajícího se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo, a to navzdory skutečnosti, že byly jediným podnikem, který se účastnil schůzek těchto sdružení, jehož činnosti se týkaly sanitární keramiky.

81 Zaprvé Komise v poznámce pod čarou č. 587 napadeného rozhodnutí uvádí, že informace týkající se sanitární keramiky předávané žalobkyněmi představují citlivé obchodní informace, jelikož se týkají zvyšování cen a ostatních cenových prvků, jako jsou minimální ceny a slevy. Vyměněné informace týkající se sanitární keramiky dále byly „podobné a zcela v souladu s odpovídajícími odkazy na kohouty a ostatní armatury při stejných schůzkách“. Podle Komise tak nebylo namístě „rozlišovat [mezi kohouty, ostatními armaturami a sanitární keramikou], pokud jde o cíle sledované podnikem při oznamování těchto informací (zejména pokud se vezme v úvahu míra jejich podrobnosti a obecný kontext rozhovorů při těchto schůzkách).“ Komise tuto analýzu rozvinula v poznámce pod čarou č. 1779 napadeného rozhodnutí, když uvedla, že podrobnost a kontext rozhovorů prokazují „bez jakékoliv pochybnosti protisoutěžní kroky žalobkyň“.

82 Nicméně je třeba konstatovat, že žádný z důvodů uvedených v bodě 81 výše neprokazuje, že dotčené jednání mělo za účel nebo důsledek narušení hospodářské soutěže na trhu sanitární keramiky.

83 Komise totiž neuvedla žádný argument nebo důkaz, který by umožnil prokázat, že v projednávané věci mohla být hospodářská soutěž na trhu sanitární keramiky ovlivněna skutečností, že žalobkyně zpřístupnily výrobcům kohoutů a ostatních armatur citlivé obchodní informace.

84 Konstatování, že existuje podobnost v povaze a způsobu výměny informací sdělovaných v rámci sdružení Euroitalia, ať již jde o kohouty a ostatní armatury nebo sanitární keramiku, neumožňuje prokázat, že poskytnutí informací týkajících se cen sanitární keramiky výrobcům kohoutů a ostatních armatur narušilo hospodářskou soutěž na posledně uvedeném trhu. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že Komise v napadeném rozhodnutí neprokázala, že výrobci kohoutů a ostatních armatur předávali informace, které získali od soutěžitelů žalobkyň na trhu sanitární keramiky, takže by bylo možné předpokládat účinek na hospodářskou soutěž na posledně uvedeném trhu , nebo by tento účinek byl zjištěn.

85 Zadruhé v poznámce pod čarou č. 587 napadeného rozhodnutí Komise též uvádí – avšak výlučně okrajově – že sdělování zvyšování cen žalobkyněmi v rámci sdružení Euroitalia, pokud jde o sanitární keramiku, „n[ebylo] ničím výjimečným vzhledem k vedoucímu postavení, které podnik měl v tomto segmentu trhu v Itálii (jelikož jeho podíly byly o mnoho vyšší než podíly jeho nejbližších soutěžitelů) a k jeho zájmu zachovávat informovaný a integrovaný postup tvorby cen svých výrobků (sanitární keramiky i kohoutů a ostatních armatur)“.

86 V tomto ohledu je třeba uvést, že skutečnost, že žalobkyně disponovaly významným podílem na trhu sanitární keramiky, nemá vliv na skutečnost, že Komise v napadeném rozhodnutí neprokázala, že vyzrazení citlivých obchodních informací týkajících se sanitární keramiky výrobcům kohoutů a ostatních armatur mohlo mít vliv na hospodářskou soutěž na posledně uvedeném trhu.

87 I když – jak to uvedla Komise – žalobkyně skutečně měly zájem na „informovaném a integrovaném postupu“ tvorby cen pro všechny výrobky sanitární keramiky, kohouty a ostatní armatury, které uváděly na trh, takové konstatování neumožňuje prokázat, že na trhu sanitární keramiky existovalo narušení hospodářské soutěže. I když oznámení budoucího zvýšení cen žalobkyň na trhu sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia umožňuje prokázat, že výrobci zařízení a pevných součástí koupelen měli zájem na koordinování svého jednání, Komise neprokázala, že takové jednání mělo na straně žalobkyň za účel nebo důsledek zmírnění nebo odstranění míry nejistoty ohledně fungování trhu sanitární keramiky.

88 Za těchto podmínek je třeba rozhodnout, že se Komise dopustila nesprávného posouzení, když se domnívala, že se žalobkyně podílely na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v Itálii v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo po celé období, po které byly jediným podnikem vyrábějícím sanitární keramiku, který byl přítomen na schůzkách posledně uvedených sdružení.

89 Šest argumentů uvedených Komisí nevyvrací konstatování uvedené v bodě 88 výše.

90 Zaprvé Komise ve svých písemnostech tvrdila a v odpovědi na otázky Tribunálu při jednání uvedla, že skutečnost, že žalobkyně byly jediným výrobcem sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia, nemá vliv na konstatování týkající se jejich podílu na protiprávních jednáních, jelikož dotčená protiprávní praxe byla součástí jediného protiprávního jednání. Odkazuje na body 845 a 846 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterých tři podskupiny výrobků byly „doplňkové“, což žalobkyně ve svých písemnostech nezpochybnily. Zdůrazňuje rovněž skutečnost, že existoval zájem všech výrobců na společném postupu v oblasti zvyšování cen.

91 V tomto ohledu je třeba nejprve konstatovat, že je pravda, že se žalobkyně tím, že výrobcům kohoutů a ostatních armatur vyzradily citlivé obchodní informace týkající se sanitární keramiky v Itálii, zachovaly způsobem, který mohl podporovat kartel na trhu kohoutů a ostatních armatur z důvodů uplatněných Komisí a uvedených v bodě 87 výše. To však nemění nic na tom, že toto jednání nemůže prokazovat, že tím mohly být změněny podmínky na trhu sanitární keramiky.

92 Dále je třeba zdůraznit, že na rozdíl od argumentů, které uvedla Komise v odpovědi na otázky Tribunálu při jednání, podle kterých Komise nebyla povinna prokázat narušení hospodářské soutěže vyplývající z každé schůzky sdružení, jelikož sanitární keramika byla součástí podskupin výrobků, na které se vztahovalo jediné protiprávní jednání, taková kvalifikace nezbavuje Komisi povinnosti prokázat existenci narušení hospodářské soutěže ve vztahu ke každé ze tří podskupin dotčených uvedeným protiprávním jednáním. I když existuje jediné protiprávní jednání v případě dohod nebo jednání ve vzájemné shodě, které zatímco se týkají různých výrobků, služeb nebo území, spadají pod celkový plán vědomě prováděný dotyčnými podniky za účelem provedení jediného protisoutěžního cíle (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, v bodě 49 výše, body 258 a 260, a rozsudek Tribunálu ze dne 8. července 2008, Lafarge v. Komise, T-54/03, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 482), konstatování takového protiprávního jednání nemůže způsobit odpadnutí předběžné podmínky týkající se existence narušení hospodářské soutěže, které se dotýká každého z trhů s výrobky, na které se vztahuje uvedené jediné protiprávní jednání.

93 Zadruhé je třeba odmítnout argument Komise, podle kterého z důkazů týkajících se kartelu v Německu vyplývá, že výrobci kohoutů a ostatních armatur v Itálii „zohledňovali protiprávní jednání týkající se sanitární keramiky“ a že se na schůzkách skupiny Michelangelo setkávala řada výrobců, kteří nepůsobili na trhu sanitární keramiky. Tento argument Komise totiž směřuje k potvrzení – nikoliv vyvrácení – konstatování uvedeného v bodě 87 výše, podle kterého jednání žalobkyň spočívající v oznamování zvyšování cen jejich sanitární keramiky výrobcům kohoutů a ostatních armatur ve skutečnosti přispívalo k dobrému fungování kartelu týkajícího se kohoutů a ostatních armatur. Toto tvrzení v každém případě neumožňuje konstatovat existenci narušení hospodářské soutěže na trhu sanitární keramiky.

94 Zatřetí argument Komise, podle kterého žalobkyně nevysvětlily, z jakých jiných hodnověrných důvodů, než je existence kartelu, poskytovaly v rámci sdružení Euroitalia citlivé obchodní informace týkající se sanitární keramiky, pokud vyzrazení uvedených informací bylo bezvýznamné nebo irelevantní, je neúčinný. Tento argument Komise nemůže prokázat existenci kartelu týkajícího se sanitární keramiky, pokud neexistují objektivní důkazy umožňující konstatovat protisoutěžní účel nebo důsledek dotčeného jednání na uvedeném trhu. V souladu s judikaturou citovanou v bodě 47 výše Komisi přísluší, aby předložila důkaz, že byly splněny podmínky porušení článku 101 SFEU, což v projednávané věci neprokázala.

95 Začtvrté je třeba odmítnout argument Komise, podle kterého – jak to vyplývá z bodu 410 odůvodnění napadeného rozhodnutí poznámky pod čarou č. 504, jenž odkazuje na zápis ze schůzky sdružení Federceramica, označený jako 386/ 93 PMG/ed. – žalobkyně na schůzce tohoto sdružení dne 5. července 1993 diskutovaly o zvýšení cen sanitární keramiky, než toto zvýšení cen zmínily v rámci schůzky sdružení Euroitalia, které se uskutečnilo o několik dní později, jako irelevantní. Nejprve je třeba konstatovat, že i když žalobkyně diskutovaly se svými soutěžiteli o cenách v rámci sdružení Federceramica o několik dnů dříve, než se uskutečnila schůzka sdružení Euroitalia, tato skutečnost umožňuje konstatovat, že existoval kartel týkající se sanitární keramiky v rámci sdružení Federceramica, ale nikoliv to, že se v rámci sdružení Euroitalia uskutečnily protiprávní rozhovory. Dále – a v každém případě – jak to uvedla Komise v bodě 409 odůvodnění napadeného rozhodnutí, důkazy o protiprávních jednáních týkajících se sdružení Federceramica „pocházejí z doby před obdobím, kterého se týká [napadené] rozhodnutí (1993–2004)“. Proto, i když Komise ve stejném bodu odůvodnění rovněž uvedla, že tyto důkazy „odhalují celkový vzorec chování některých výrobců“

v období od roku 1990 do roku 1993, neumožňují nicméně prokázat existenci protiprávního jednání v průběhu pozdějších schůzek v rámci sdružení Euroitalia, na kterých byly žalobkyně jediným výrobcem sanitární keramiky

96 Komise se tudíž nemůže platně dovolávat existence protiprávních rozhovorů v rámci sdružení Federceramica na podporu svého posouzení, které se týká konstatování existence protiprávního jednání týkajícího se výrobků sanitární keramiky v Itálii.

97 V tomto ohledu je třeba uvést, že rozsudky Tribunálu ze dne 16. června 2011, Heineken Nederland a Heineken v. Komise (C-240/07, Sb. rozh. s II-3355, bod 212), ze dne 5. října 2011, Transcatab v. Komise (T-39/06, Sb. rozh. s. II-6831, body 381 a 382), a ze dne 22. března 2012, Slovak Telekom v. Komise (T-458/09 s T-171/10, bod 51), kterých se Komise dovolávala při jednání, nemohou zpochybnit konstatování uvedené v předchozím bodě. V žádném z těchto rozsudků totiž Tribunál nezastával názor, že by Komise mohla nahradit důkaz existence protiprávního jednání v rámci specifického sdružení v průběhu daného období, důkazem protisoutěžního jednání, ke kterému došlo v předcházejícím období v rámci jiného profesního sdružení, tedy v období, které Komise navíc výslovně vyloučila z konstatování protiprávního jednání.

98 Zapáté Komise tvrdí, že nebyla povinna prokázat, že mezi soutěžiteli došlo k protiprávním rozhovorům. V tomto ohledu totiž uvedla, že Tribunál byl v bodě 53 rozsudku ze dne 28. dubna 2010, Güttermann a Zwicky v. Komise (T-456/05 a T-457/05, Sb. rozh. s. II-1443, bod 53) toho názoru, že v případě jediného protiprávního jednání nečinnost podniku na dotčeném trhu sama o sobě nepostačuje k tomu, aby byl podnik zproštěn odpovědnosti.

99 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že Tribunál v bodě 53 rozsudku Güttermann a Zwicky v. Komise, bod 98 výše rozhodl, že podnik může porušit zákaz stanovený v čl. 101 odst. 1 SFEU, pokud takové jeho chování, jako je chování koordinované s chováním jiných podniků, má za cíl omezit hospodářskou soutěž na konkrétním relevantním trhu v rámci vnitřního trhu, bez nutného předpokladu, že sám na uvedeném relevantním trhu působí. Proto ze zásady vytýčené Tribunálem v uvedeném rozsudku vyplývá, že v projednávané věci by Komise mohla platně konstatovat, že jednání spočívající v tom, že žalobkyně oznamovaly budoucí zvyšování cen výrobcům kohoutů a ostatních armatur, usnadňovalo fungování kartelu na trhu s kohouty a ostatními armaturami, i když žalobkyně na tomto trhu nepůsobily. Tato zásada naproti tomu nemění konstatování uvedené v bodě 82 výše, podle kterého Komise neprokázala, že jednání spočívající v oznamování cen žalobkyň podnikům, které nebyly jejich soutěžiteli na trhu sanitární keramiky, měly za cíl nebo účinek narušení hospodářské soutěže na uvedeném trhu.

100 Zašesté Komise uvádí, že žalobkyně tím, že vyzrazovaly citlivé obchodní informace týkající se sanitární keramiky, ujišťovaly výrobce kohoutů a ostatních armatur tím, že jim oznamovaly, že se ceny sanitární keramiky v Itálii také budou zvyšovat. V tomto ohledu tvrdí, že podle rozsudku Tribunálu ze dne 24. března 2011, Comap v. Komise (T-377/06, Sb. rozh. s. II-1115, bod 70), není nutné, aby výměna citlivých obchodních informací byla vzájemná, aby byla porušena zásada samostatného jednání na trhu.

101 Postačí uvést, že skutečnost, že Komise neprokázala vzájemnost výměny citlivých obchodních informací mezi dvěma konkurenčními podniky, aby konstatovala existenci kartelu, však neumožňuje dospět k závěru, že výměna takových informací mezi subjekty, které si nekonkurují, mohou narušit hospodářskou soutěž na trhu se sanitární keramikou.

102 Ve světle všech výše uvedených úvah je třeba uvést, že Komise neprávem konstatovala existenci kartelu týkajícího se sanitární keramiky v Itálii v rámci sdružení Euroitalia po celé období od 15. března 1993 do roku 2001 a v rámci skupiny Michelangelo v průběhu jiného období, než je období od 8. července 1998 do 9. března 2001.

103 Výtce žalobkyň je tedy nutné v tomto ohledu vyhovět.

– K důkazu existence kartelu týkajícího se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo, pokud jde o schůzky, na kterých byly žalobkyně přítomny spolu s jinými výrobci sanitární keramiky

104 Žalobkyně úvodem tvrdí, že byly jediným výrobcem sanitární keramiky, který byl přítomen na všech schůzkách sdružení Euroitalia a na většině schůzek skupiny Michelangelo. V replice v odpovědi na argumenty Komise dále uvádějí, že napadené rozhodnutí nezmiňuje skutečnost, že se ostatní výrobci sanitární keramiky zúčastňovali schůzek sdružení Euroitalia. Nakonec zdůrazňují skutečnost, že teprve od března roku 2000 do března 2001 se spolu s nimi schůzek skupiny Michelangelo zúčastňoval další výrobce sanitární keramiky, konkrétně společnost Pozzi Ginori.

105 Komise tuto argumentaci odmítá. Žalobkyně nebyly ve sdružení Euroitalia jediným výrobcem sanitární keramiky. Jak totiž vyplývá z rozhodnutí Komise IV/M.2397 – BC Funds/Sanitec (Úř. věst. C 207, 2001, s. 9), společnost Grohe, která byla výrobcem kohoutů a ostatních armatur, byla v roce 2001 koupena Sanitec, která vlastnila i společnost Pozzi Ginori, jež vyráběla sanitární keramiku. Za těchto podmínek byla společnost Grohe součástí Sanitec, jež byla podnikem ve smyslu práva hospodářské soutěže a vyráběla sanitární keramiku i kohouty a ostatní armatury a byla členkou sdružení Euroitalia. V rámci skupiny Michelangelo se společnost Pozzi Ginori, která též patřila do skupiny Sanitec, zúčastňovala schůzek za přítomnosti žalobkyň od 8. července 1998 do 9. března 2001.

106 V projednávané věci je třeba zkoumat, zda Komise právně dostačujícím způsobem prokázala existenci kartelu týkajícího se sanitární keramiky vzhledem k přítomnosti, společnosti Grohe ve sdružení Euroitalia a společnosti Pozzi Ginori ve skupině Michelangelo.

107 Zaprvé je třeba před zkoumáním otázky, zda, jak to tvrdí žalobkyně, Komise právně dostačujícím způsobem prokázala existenci kartelu týkajícího se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia, zkoumat, jak to rovněž tvrdily žalobkyně v odpovědi na argumenty Komise, zda Komise splnila povinnost uvést odůvodnění, která je v tomto ohledu stanovena v článku 293 SFEU. Je totiž třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí být odůvodnění rozhodnutí uvedeno v samotném textu rozhodnutí a pozdější vysvětlení předložená Komisí nemohou být, kromě výjimečných okolností, zohledněna (rozsudky Tribunálu ze dne 2. července 1992, Dansk Pelsdyravlerforening v. Komise, T-61/89, Recueil, s. II-1931, bod 131; ze dne 14. května 1998, Buchmann v. Komise, T-295/94, Recueil, s. II-813, bod 171, a ze dne 15. září 1998, European Night Services a další v. Komise, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Recueil, s. II-3141, bod 95). Z toho vplývá, že rozhodnutí musí stačit samo o sobě a že jeho odůvodnění nemůže vycházet z písemných nebo ústních vysvětlení poskytnutých později, a sice v době, kdy je proti dotyčnému rozhodnutí již podána žaloba před unijním soudem (viz rozsudek Tribunálu ze dne 15. června 2005, Corsica Ferries France v. Komise, T-349/03, Sb. rozh. s. II-2197, bod 287 a citovaná judikatura).

108 V projednávané věci je třeba uvést, jak tvrdí žalobkyně, že Komise v oznámení námitek ani v napadeném rozhodnutí neuvedla skutečnost, že společnost Grohe tvořila se skupinou Sanitec jediný podnik ve smyslu práva hospodářské soutěže, ani to, že citlivé obchodní informace týkající se keramiky, které poskytly žalobkyně v rámci sdružení Euroitalia, nebyly určeny pouze výrobcům kohoutů a ostatních armatur, ale též přinejmenším jednomu dalšímu výrobci sanitární keramiky. Dva důvody uvedené Komisí v napadeném rozhodnutí, které jsou shrnuty v bodech 81 a 85 výše totiž nemají vztah ke skutečnosti, že přinejmenším jeden další člen sdružení Euroitalia patřil do skupiny podniků, které byly soutěžiteli žalobkyní na trhu sanitární keramiky.

109 Proto Komise nemůže právoplatně nahradit odůvodnění uvedené v napadeném rozhodnutí jiným odůvodněním, které bylo předloženo v jejích písemnostech na podporu jejího závěru, podle kterého se žalobkyně podílely na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia.

110 Komise v tomto ohledu tvrdí, že se v souladu s rozsudkem Soudního dvora ze dne 14. července 1972, Imperial Chemical Industries v. Komise (48/69, Recueil, s. 619, bod 145) může dovolávat vazeb existujících mezi skupinou Sanitec a společností Grohe, aby se bránila proti argumentům uvedeným žalobkyněmi před Tribunálem, které mají za cíl zpochybnit existenci protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky. Je však třeba uvést, že tento argument není opodstatněný. V bodě 145 uvedeného rozsudku totiž Soudní dvůr určil, že Komise není povinna ve svých rozhodnutích uvádět všechna tvrzení, kterých by se následně mohla dovolávat na obranu proti žalobním důvodům týkajícím se protiprávnosti, které byly uplatněny vůči jejím aktům. Nicméně skutečnost, že Komise ve svých rozhodnutích nemůže předjímat všechny argumenty, které by vůči ní mohl podnik namítat, neznamená, že může, v rozporu s judikaturou uvedenou v bodě 107 výše, nahradit důvody dovolávané v napadeném rozhodnutí novými důvody uvedenými v jejích písemnostech vyhotovených v průběhu řízení před Tribunálem.

111 Kromě toho, ze stejného důvodu, jako je důvod uvedený v bodě 110 výše, Komise nemůže poprvé ve fázi řízení před Tribunálem platně tvrdit, že existovaly protiprávní dvojstranné kontakty mezi žalobkyněmi a společností Grohe, aby odůvodnila své tvrzení, že mezi soutěžiteli docházelo k protiprávním rozhovorům.

112 Je tedy třeba konstatovat, že napadené rozhodnutí je stiženo vadou spočívající v nedostatku odůvodnění. Takové odůvodnění, jako je odůvodnění uvedené v napadeném rozhodnutí, totiž žalobkyním neumožňuje pochopit důvody, proč se Komise domnívala, že rozhovory v rámci sdružení Euroitalia týkající se prodeje keramiky na italském území, mohly narušit hospodářskou soutěž na tomto trhu. Žalobkyně v tomto ohledu nemohly užitečně uplatnit svá práva. Za těchto podmínek není namístě rozhodnout o výhradě žalobkyň, podle které Komise v tomto kontextu právně dostačujícím způsobem neprokázala protisoutěžní jednání.

113 Zadruhé, pokud jde o schůzky skupiny Michelangelo, je třeba uvést, že nebylo zpochybněno, že společnost Pozzi Ginori byla kromě žalobkyň jediným výrobcem sanitární keramiky, který byl členem tohoto sdružení a jak vyplývá z přílohy 7 napadeného rozhodnutí, žalobkyně se zúčastnily pouze sedmi jednání, na kterých byla přítomna i společnost Pozzi Ginori, a to 8. července 1998, 14. května 1999, 16. března 2000, 12. května 2000, 20. června 2000, 26. října 2000 a 9. března 2001. V důsledku toho Komise mohla konstatovat, že k výměně citlivých obchodních informací při schůzkách skupiny Michelangelo došlo pouze v období, ve kterém se uvedených schůzek zúčastnily tyto dva podniky. Je třeba uvést, že Komise v napadeném rozhodnutí neuvedla, ani ve svých písemných připomínkách netvrdila, že se dotčené výměny informací uskutečňovaly mimo schůzky skupiny Michelangelo a zejména že žalobkyně přímo předávaly uvedené informace společnosti Pozzi Ginori mimo rámec schůzek skupiny Michelangelo.

114 Za těchto podmínek je třeba zkoumat, zda jsou důkazy obstarané Komisí pouze ve vztahu ke schůzkám z 8. července 1998, 14. května 1999, 16. března 12. května, 20. června a 26. října 2000 a 9. března 2001 postačující k prokázání existence protiprávního jednání a skutečnosti, že se žalobkyně podílely na uvedeném protiprávním jednání.

115 Zaprvé je třeba uvést, že se Komise v napadeném rozhodnutí výslovně odvolává na skutečnost, že žalobkyně vyzradily citlivé obchodní informace týkající se sanitární keramiky pouze na dvou schůzkách ve dnech 16. března a 12. května 2000 (viz bod 439 odůvodnění napadeného rozhodnutí), jakož i na schůzce z 20. července 2000 (viz bod odůvodnění 441 napadeného rozhodnutí). Naproti tomu nezmiňuje žádný protiprávní rozhovor, který by se výslovně týkal sanitární keramiky při ostatních čtyřech schůzkách ve dnech 8. července 1998 (viz bod 430 odůvodnění napadeného rozhodnutí), 14. května 1999 (viz bod 435 odůvodnění napadeného rozhodnutí), 26. října 2000 (viz bod 442 odůvodnění uvedeného rozhodnutí), 26. října 2000 (viz bod 442 odůvodnění uvedeného rozhodnutí) a 9. května 2001 (viz bod 445 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

116 Zadruhé, pokud jde nejprve o dvě schůzky z 8. července 1998 a 14. května 1999, je třeba konstatovat, že Komise ani v bodech 430 a 435 odůvodnění napadeného rozhodnutí, ani ve svých písemnostech neuvedla skutečnost, že by žalobkyně na těchto dvou schůzkách oznámily budoucí zvýšení cen sanitární keramiky. Z dokumentů uvedených v poznámkách pod čarou 533 a 538 napadeného rozhodnutí, které se týkají obou uvedených schůzek a které Komise předložila Tribunálu v odpovědi na organizační procesní opatření, které jí Tribunál určil, naopak vyplývá, že jedinými budoucími zvýšeními cen diskutovanými v průběhu těchto schůzek byla zvýšení cen, která formulovala Hansa Metallwerke, která nevyrábí sanitární keramiku.

117 Navíc, pokud jde o schůzku z 16. března 2000, je třeba konstatovat, že – na rozdíl o toho, co naznačuje Komise v bodě 439 odůvodnění napadeného rozhodnutí – ze zápisu z této schůzky, který vypracovala společnost Grohe nevyplývá, že by si žalobkyně vyměňovaly citlivé obchodní informace týkající se sanitární keramiky. Uvádí totiž pouze zmínku o zvýšení prodeje žalobkyň přibližně o 12 %, přičemž nebylo upřesněno, zda se tento procentní nárůst týká sanitární keramiky či kohoutů a ostatních armatur nebo obou. Nicméně, vzhledem k ostatním zápisům ze schůzek, které se výslovně odvolávají na skutečnost, že se vyměňované informace týkaly sanitární keramiky, a nikoliv kohoutů a ostatních armatur, je třeba na základě srovnání uvést, že zápis ze schůzky dne 16. března 2000 neumožňuje dospět k závěru, že se rozhovory týkaly sanitární keramiky.

118 Dále, pokud jde o tři schůzky z 12. května, 20. července a 26. října 2000, je třeba konstatovat – stejně jako to uvedla Komise v bodech 439 až 442 a 445 odůvodnění napadeného rozhodnutí – že ze zápisů, které vypracovala společnost Grohe, vyplývá, že v průběhu těchto tří schůzek žalobkyně poskytovaly citlivé obchodní informace, které se týkají výhradně sanitární keramiky.

119 Ze zápisů uvedených v předchozím bodě vyplývá, že žalobkyně v průběhu schůzky dne 16. března 2000 informovaly účastníky schůzky skupiny Michelangelo, včetně jejich konkurenta Pozzi Ginori, o zvýšení ceny na trhu sanitární keramiky o 3 % Toto oznámení o zvýšení cen bylo potvrzeno na schůzce dne 20. července 2000, jelikož tam bylo zopakováno, že uvedené zvýšení cen začne platit od 1. září a nejpozději před koncem roku. Ze zápisu z této posledně uvedené schůzky navíc vyplývá, že společnost Pozzi Ginori oznámila, že zvýšení katalogových cen sanitární keramiky o 4 % nebo 5 % bude zveřejněno v době konání veletrhu Cersaie a bude se uplatňovat od 1. ledna 2001. Konečně, pokud jde o schůzku z 26. října 2000, zápisy společnosti Grohe potvrzují, že žalobkyně informovaly ostatní účastníky, včetně společnosti Pozzi Ginori o svém zvýšení cen sanitární keramiky o 3 %. V tomto ohledu skutečnost, že z uvedených dokumentů jasně nevyplývá, zda se uvedené zvýšení již uplatňovalo, nebo zda se začalo uplatňovat až 1. ledna 2001, nemá vliv na konstatování, že se dotčené zvýšení týkalo budoucího zvýšení cen.

120 Konečně, pokud jde o schůzku z 9. března 2001, ze zápisu společnosti Grohe vyplývá, že – jak Komise uvedla při jednání v odpovědi na otázky Tribunálu – podniky přítomné na této schůzce si vyměnily informace nikoliv o percentuálním zvýšení cen, ale prodejů v únoru roku 2001. Komise se ovšem v napadeném rozhodnutí nedomnívala, že takové výměny představovaly porušení čl. 101 odst. 1 SFEU. Jak totiž vyplývá z bodu 492 odůvodnění napadeného rozhodnutí, Komise konstatovala existenci protiprávního jednání v Itálii pouze z důvodu existence koordinace zvyšování cen.

121 Ve světle výše uvedených zjištění je třeba dospět k závěru, že se Komise právem domnívala, že výměny informací, ke kterým došlo v průběhu tří setkání ve dnech 12. května 2000, 20. července 2000 a 26. října 2000, které spočívaly v tom, že žalobkyně oznámily budoucí zvýšení svých cen o 3 % a společnost Pozzi Ginori o 4,5 %, představovaly protisoutěžní jednání ve smyslu článku 101 odst. 1 SFEU, jak Komise právem uvedla v bodě 492 odůvodnění odůvodnění napadeného rozhodnutí. Komise naproti tomu vycházela z nesprávného posouzení, když se domnívala, že se rozhovory, které byly vedeny v průběhu ostatních schůzek skupiny Michelangelo, na kterých byly žalobkyně přítomné spolu se společností Pozzi Ginori, představovaly porušení čl. 101 odst. 1 SFEU.

122 Argumenty, které žalobkyně uvedly kromě jiného proto, aby prokázaly, že tři schůzky uvedené v bodě 118 výše neumožňovaly dospět k existenci protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky, musí být odmítnuty jako neopodstatněné.

123 Nejprve je třeba uvést, že výklad zápisů společnosti Grohe týkajících se schůzky z 12. května 2000 žalobkyněmi, podle se kterého zvýšení cen sanitární keramiky o 3 % týkalo minulého zvýšení, o kterém bylo rozhodnuto v listopadu 1999 a které je nyní z hlediska práva hospodářské soutěže irelevantní, nemůže obstát. Jak totiž vyplývá ze zápisů z následujících schůzek z 20. července 2000 a 26. října 2000, toto zvýšení se týkalo budoucích prodejů sanitární keramiky od 1. září 2000 nebo od 1. ledna 2001. Takové informace se týkaly budoucího zvyšování cen, a mohly tak ovlivnit chování soutěžitelů a způsobit narušení hospodářské soutěže.

124 Dále argument žalobkyň, podle kterého ze zápisů ze schůzek z 20. července a 26. října 2000 nevyplývá, že mezi účastníky došlo k rozhovorům poté, kdy byli informování o budoucím zvýšení cen, nemá vliv na konstatování, že samotné předání těchto citlivých obchodních informací představuje protisoutěžní jednání. Jak totiž vyplývá z judikatury citované v bodech 39 a 40 výše, pouhé zveřejnění citlivých obchodních informací představuje zakázané jednání, jelikož odstraňuje nejistotu týkající se budoucího chování soutěžitele a ovlivňuje tak, přímo či nepřímo, strategii příjemce informací. Z tohoto důvodu, na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, již nebylo nutné, aby Komise prokázala případný účinek této výměny informací na cenovou politiku žalobkyň a společnosti Pozzi Ginori s ohledem na zvláštní okolnosti trhu.

125 Ve světle výše uvedeného je tedy třeba dospět k závěru, že Komise mohla platně konstatovat existenci kartelu týkajícího se trhu sanitární keramiky na italském území pouze v rozsahu, v němž se týká schůzek v rámci skupiny Michelangelo ve dnech 12. května, 20. července a 26. října 2000.

126 Za účelem stanovení přesné doby trvání tohoto kartelu je třeba uvést, že se Komise v bodě 1140 odůvodnění uvedeného rozhodnutí domnívala, pokud jde o datum počátku každého kartelu pro každý výrobek na každém území, že bylo třeba vzít v úvahu první schůzku, o které existovaly nezpochybnitelné důkazy o rozhovorech o budoucích zvýšeních cen a o účasti dotyčného podniku na takových rozhovorech. I když z bodu 1170 odůvodnění uvedeného rozhodnutí vyplývá, že Komise obvykle považovala datum, kdy uskutečnila svoje neohlášené kontroly, za datum ukončení téměř všech protiprávních jednání na každém z dotčených území, z bodu 1172 odůvodnění téhož rozhodnutí nicméně vyplývá, že společnost Pozzi Ginori byla toho názoru, že tento podnik ukončil svou účast na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v Itálii v den poslední účasti na schůzce v rámci skupiny Michelangelo.

127 Proto je třeba z důvodů rovnosti zacházení se společností Pozzi Ginori konstatovat, že se žalobkyně podílely na kartelu týkajícím se sanitární keramiky v Itálii po dobu jedenácti měsíců, tedy od 12. května 2000, což je datum první schůzky, o které má Komise důkazy, že se žalobkyně podílely na protiprávním jednání v rámci skupiny Michelangelo, do 9. března 2001, což je datum, kdy se konala poslední schůzka, které se žalobkyně v rámci skupiny Michelangelo zúčastnily. V tomto ohledu je třeba konstatovat, že protisoutěžní účinky schůzky z 26. října 2000 trvaly přinejmenším do schůzky konané dne 9. března 2001.

128 Je tedy třeba částečně vyhovět prvnímu žalobnímu důvodu v rozsahu, v němž se Komise domnívala, že se žalobkyně podílely na kartelu týkajícím se sanitární keramiky v Itálii v době od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo. Komise totiž právně dostačujícím způsobem prokázala jejich účast na tomto protiprávním jednání pouze v období od 12. května 2000 do 9. března 2001 v rámci skupiny Michelangelo. Ve zbývající části musí být první žalobní důvod zamítnut.

129 Za těchto podmínek, vzhledem k tomu, že se Komise dopustila nesprávného posouzení, pokud jde o dobu trvání protiprávního jednání, na kterém se žalobkyně podílely, musí být čl. 1 odst. 1 body 3 a 4 napadeného rozhodnutí částečně zrušen.

130 Případné důsledky, které je třeba dovodit z této protiprávnosti ve vztahu k výpočtu částky pokuty uložené žalobkyním, budou Tribunálem přezkoumány v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci v bodech 186 až 193 dále.

2. *Ke druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu ze skutečnosti, že při výpočtu pokuty nebyla vzata v úvahu skutečnost, že se na žalobkyně vztahovalo částečné osvobození od pokut, pokud jde o protiprávní jednání, ke kterému došlo v Belgii a Francii*

131 Žalobkyně tvrdí, že v rámci výpočtu celkové částky pokuty, která jim byla uložena, Komise nezohlednila skutečnost, že v souladu s bodem 23 písm. b) posledním odstavcem oznámení o spolupráci z roku 2002 jim přiznala částečné osvobození od pokut v souvislosti s protiprávními jednáními, na kterých se podílely v Belgii a Francii. Domnívají se proto, že toto částečné osvobození od pokuty se mělo uplatnit v poslední fázi výpočtu částky pokuty, tedy poté, co Komise snížila pokutu o 30 %, nikoliv před tím, než uplatnila hranici 10 % obratu.

132 Komise argumentaci žalobkyň odmítá.

133 Podle bodu 23 písm. b) posledního pododstavce oznámení o spolupráci, pokud podnik poskytne důkazy, které se vztahují ke skutečnostem, které předtím nebyly Komisi známy a mají přímý dopad na závažnost nebo trvání předpokládaného kartelu, Komise je nevezme v úvahu při stanovení pokuty pro podnik, který tyto důkazy předložil.

134 Výklad cíle ustanovení oznámení o spolupráci musí být v souladu s vlastní logikou tohoto oznámení. Z tohoto pohledu musí být bod 23 písm. b) poslední pododstavec uvedeného oznámení vykládán tak, že jeho cílem je odměnit podnik, který sice nepodal jako první žádost o ochranu před pokutami ohledně předmětné kartelové dohody, ale jako první poskytl Komisi důkazy, které se vztahují ke skutečnostem, které předtím nebyly Komisi známy a mají přímý dopad na závažnost nebo trvání kartelu. Jinak řečeno, pokud se důkazy poskytnuté určitým podnikem vztahují ke skutečnostem, na jejichž základě Komise změní svůj dosavadní závěr o závažnosti nebo době trvání kartelové dohody, bude podnik, který tyto důkazy poskytl, odměněn ochranou před pokutami při posuzování skutečností, které mohou být těmito důkazy doloženy (rozsudek Transcatab v. Komise, bod 97 výše, bod 381).

135 Přiznání částečného osvobození od pokut stanoveného v bodě 23 písm. b) poslední větě oznámení o spolupráci z roku 2002 má povzbuzovat podniky k tomu, aby Komisi poskytly všechny informace a důkazy o protiprávním jednání, kterými disponují, aniž by to vedlo ke zvýšení částky pokuty, která jim bude uložena. V tomto ohledu lze uvést, že kdyby nebylo přiznáno částečné osvobození od pokut, podniky spolupracující s Komisí v rámci oznámení o spolupráci z roku 2002 by mohly být vedeny k tomu, že Komisi neposkytnou všechny informace a důkazy týkající se doby trvání nebo zeměpisného rozsahu protiprávního jednání, které mají k dispozici.

136 Za těchto podmínek přiznání částečného osvobození od pokut ve smyslu čl. 23 písm. b) posledního pododstavce oznámení o spolupráci z roku 2002 musí Komisi vést k tomu, aby od fáze výpočtu základní částky pokut nebrala v úvahu obrat spojený s prodejem výrobků nebo služeb, které byly předmětem protiprávního jednání, ve vztahu k němuž Komise přiznala částečné osvobození od pokut.

137 V projednávané věci je nesporné, jak Komise uvedla v bodech 1313 a 1315 napadeného rozhodnutí, že žalobkyně byly oprávněny k částečnému osvobození od pokut v souvislosti s protiprávními jednáními, na kterých se podílely v Belgii a Francii.

138 Nicméně, navzdory konstatování uvedeného v předchozím bodě, je třeba uvést, že z tabulky E napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise vzala při výpočtu základu pokuty, která měla být uložena žalobkyním, v úvahu částky spojené s protiprávními jednáními, na kterých se podílely ve Francii a Belgii.

139 Tím se Komise dopustila nesprávného posouzení, když v rámci výpočtu základní částky pokuty zohlednila částku 3 490 000 eur odpovídající pokutě za protiprávní jednání týkající se kohoutů a ostatních armatur ve Francii a dále částku 1 980 000 eur a 3 060 000 eur za protiprávní jednání spojené se sanitární keramikou v Belgii a ve Francii.

140 Za těchto podmínek je třeba druhému žalobnímu důvodu uplatněnému žalobkyněmi vyhovět, a to v rozsahu, v němž Komise při výpočtu základní částky pokuty neprávem zohlednila částky uvedené v předchozím bodě. Jelikož se tato protiprávnost týká pouze výpočtu částky pokuty, nikoliv konstatování existence protiprávního jednání, které Komise uvedla v napadeném rozhodnutí, důsledky, které je třeba dovodit z této protiprávnosti, Tribunál přímo přezkoumá v rámci výkonu pravomoci plné jurisdikce v bodě 192 dále. Z ustálené judikatury vyplývá, že unijní soud může vykonávat uvedenou pravomoc i v případě, kdy nedojde ke zrušení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, bod 48 výše, bod 692; též v tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 8. února 2007, Groupe Danone v. Komise. C-3/06 P, Sb. rozh. s. I-1331, bod 61).

3. *Ke třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu ze skutečnosti, že se Komise neprávem domnívala, že žalobkyně nebyly prvním, ale až druhým podnikem, který jí poskytl důkazy s významnou přidanou hodnotou ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002*

141 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že se Komise neprávem domnívala, že jí společnost Grohe poskytla informace s významnou přidanou hodnotou ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002 ještě před tím, než tuto podmínku splnily ony. Z tohoto důvodu se domnívají, že jim mělo být přiznáno snížení celkové částky uložené pokuty o 50 %, a nikoliv o 30 %. V této souvislosti uvádějí dvě zásadní výhrady. Zaprvé z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem nezkoumala otázku, který podnik – zda ony nebo společnost Grohe – jako první splnil podmínku týkající se přínosu významné přidané hodnoty. Zadruhé podle nich Komise nesprávně došla k závěru, že žádost o uplatnění oznámení o spolupráci z roku 2002, kterou předložila společnost Grohe, splňovala podmínku značné přidané hodnoty před tím, než žalobkyně předložily své žádosti.

142 Nejprve je třeba připomenout, že Komise v oznámení o spolupráci z roku 2002 vymezila podmínky, za kterých mohou být podniky, jež s ní v průběhu jejího šetření kartelové dohody spolupracují, osvobozeny od pokut nebo být oprávněny ke snížení výše pokuty, kterou by jinak musely zaplatit.

143 Podle bodu 20 oznámení o spolupráci z roku 2002 „[p]odniky, které nesplňují podmínky [pro osvobození od pokuty], mohou mít nárok na snížení jakékoli pokuty [snížení pokuty], kterou by jinak bylo možné uložit“.

144 Bod 21 oznámení o spolupráci z roku 2002 stanoví, že „pro získání nároku [na snížení pokuty podle bodu 20 uvedeného oznámení] musí podnik poskytnout Komisi důkaz o předpokládaném protiprávním jednání, který představuje významnou přidanou hodnotu k důkazům, které Komise již vlastní, a musí ukončit účast v předpokládaném protiprávním jednání nejpozději v době předložení důkazů“.

145 V bodě 23 písm. b) prvním pododstavci oznámení o spolupráci z roku 2002 jsou stanoveny tři pásma snížení pokuty. První podnik, který splnil požadavky uvedené v bodě 21, je oprávněn získat snížení pokuty o 30 až 50 %, druhý podnik snížení pokuty o 20 až 30 % a následující podniky snížení pokuty nanejvýš o 20 %.

146 Bod 23 písm. b) druhý pododstavec oznámení o spolupráci z roku 2002 uvádí, že „při určování úrovně snížení v každém z těchto pásem Komise přihlédne k době, kdy byly předloženy důkazy splňující požadavky bodu 21 [uvedeného oznámení], a k míře, v jaké tyto důkazy představovaly přidanou hodnotu“, a že „může také vzít v úvahu rozsah a stálost jakékoli spolupráce [stálost spolupráce], kterou podnik poskytl poté, co předložil důkazy“.

147 Z logiky tohoto oznámení o spolupráci z roku 2002 vyplývá, že jeho cílem je vytvořit uvnitř kartelových dohod ovzduší nejistoty, které má povzbuzovat k oznamování kartelových dohod Komisi. Tato nejistota vyplývá právě ze skutečnosti, že účastníci kartelové dohody vědí, že pouze jednomu z nich bude poskytnuta ochrana před pokutami, když oznámí ostatní účastníky protiprávního jednání a vystaví je tak riziku uložení pokut. V souladu s toutéž logikou se má v rámci tohoto systému za to, že podnikům, které začnou spolupracovat nejdříve, bude poskytnuto rozsáhlejší snížení pokuty, která by jim byla jinak uložena, než jaké bude poskytnuto podnikům, které začnou spolupracovat později (rozsudek Transcatab v. Komise, bod 97 výše, bod 379).

148 Chronologické pořadí a rychlost, s jakou účastníci kartelové dohody začnou spolupracovat, jsou tedy základními faktory systému zavedeného oznámením o spolupráci (rozsudek Transcatab v. Komise, výše bod 97, bod 380).

149 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Komise je sice povinna uvést důvody, proč se domnívá, že informace poskytnuté podniky v rámci oznámení o spolupráci jsou či nejsou příspěvkem odůvodňujícím snížení uložené pokuty, podniky, které si v tomto ohledu přejí rozhodnutí Komise zpochybnit, však naproti tomu musejí prokázat, že v případě, že by dobrovolně neposkytly takové informace, nebyla by Komise schopna prokázat naplnění skutkové podstaty protiprávního jednání, a tedy přijmout rozhodnutí ukládající pokuty (rozsudek Soudního dvora ze 24. září 2009, Erste Group Bank a další v. Komise, C-125/07 P, Sb. rozh. s. I-8681, bod 297, a rozsudek Tribunálu ze dne 17. května 2011, Arkema France v. Komise, T-343/08, Sb. rozh. s. II-2287, bod 135).

150 S ohledem na účel snížení nemůže Komise odhlédnout od užitečnosti poskytnuté informace, jež nezbytně závisí na důkazech, které již měla k dispozici (rozsudek Güttermann a Zwicky v. Komise, bod 98 výše, bod 220, a rozsudek Arkema France v. Komise, bod 149 výše, bod 136).

151 Pokud podnik v rámci spolupráce toliko potvrdí, a to méně přesným a jednoznačným způsobem, některé informace, které již byly poskytnuty jiným podnikem na základě spolupráce, může sice stupeň spolupráce poskytnuté tímto podnikem pro Komisi mít jistý význam, nelze jej však považovat za srovnatelný se stupněm spolupráce poskytnuté podnikem, jenž uvedené informace dodal jako první. Prohlášení, které pouze do určité míry potvrzuje prohlášení, které již Komise měla k dispozici, neusnadňuje činnost Komise výrazným způsobem. Proto nemůže postačovat k odůvodnění snížení výše pokuty na základě spolupráce (viz rozsudek Arkema France v. Komise, bod 148 výše, bod 137 a citovaná judikatura).

152 Kromě toho spolupráce podniku při šetření neposkytuje nárok na žádné snížení pokuty, jestliže tato spolupráce nepřekročila rámec povinností, které pro něj vyplývají z článku 18 nařízení č. 1/2003 (viz rozsudek Arkema France v. Komise, bod 149 výše, bod 138 a citovaná judikatura).

153 Konečně, i kdyby bylo třeba mít za to, že Komise podle svého tvrzení disponovala prostorem pro uvážení v rámci zkoumání významné přidané hodnoty informací, které jí byly poskytnuty na základě oznámení o spolupráci z roku 2002, nic to nemění na tom, že se Tribunál nemůže opírat o uvedený prostor pro uvážení, aby z tohoto důvodu upustil od důkladného přezkumu právních i skutkových posouzení, ke kterým Komise v tomto ohledu dospěla (obdobně viz rozsudek Chalkor v. Komise, bod 28 výše, bod 62).

154 Právě s ohledem na úvahy uvedené v bodech 142 až 153 výše je třeba zkoumat dvě hlavní výtky, které byly uplatněny žalobkyněmi a které jsou uvedeny v bodě 141 výše.

155 Zaprvé, pokud jde o výtku žalobkyň, podle které z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise právně dostačujícím způsobem nepřezkoumala argument, podle kterého měly být žalobkyně, a nikoliv společnost Grohe, považovány za první podnik, který po podniku, kterému bylo přiznáno osvobození od pokuty, splnil podmínku týkající se přinesení významné přidané hodnoty, Komise v bodech 1277 až 1280 odůvodnění uvedeného rozhodnutí uvedla:

„(1277) Společnost Grohe byla po společnosti Masco prvním podnikem, který požádal o použití oznámení o shovívavosti […].

(1278) Komise se domnívá, že žádosti společnosti Grohe o shovívavost představují významnou přidanou hodnotu z následujících důvodů: především potvrzují informace, které již Komise vlastní a které se týkají (i) účasti podniků; (ii) období, které Komise prošetřovala; (iii) okolností, za kterých se členové kartelu setkávali a komunikovali mezi sebou, jakož i (iv) celkového fungování kartelu a způsobu, kterým byly dohody prováděny. Prohlášení společnosti Grohe Komisi umožnila s dostatečnou přesností rekonstruovat mechanismus koordinovaného úsilí vynaloženého členy kartelu v rámci několika sdružení. Konečně, tato prohlášení obsahovala nové důkazy ve formě písemných popisů organizace kartelu a zápisy z jednání, které odhalovaly dohody o koordinování cen uzavřené mezi členy kartelu.

(1279) Prohlášení společnosti Grohe však měla hlavně vysvětlující a podpůrnou povahu. I když posílila schopnost Komise prokázat určité skutečnosti, Komise již ve svém spisu měla důkazy týkající se většiny těchto skutečností. Obecně, pokud jde o rozsah spolupráce, pomoc, kterou společnost Grohe poskytla, měla v případě několika členských států (zejména Rakouska, Nizozemska nebo Itálie), jen velmi malý – či dokonce žádný – význam. I když se důkazy týkající se AFPR jevily jako zajímavé, byly poskytnuty poté, co [žalobkyně] předložily důkazy týkající se činností tohoto sdružení, což podstatným způsobem snížilo jejich přidanou hodnotu. Kromě toho, i pokud jde o členské státy, ve kterých byla spolupráce se společností Grohe nejvýznamnější, společnost Grohe jen výjimečně předložila aktuální (*in tempore non suspecto*) listinné důkazy dosvědčující konkrétně zvýšení cen. Vzhledem k těmto úvahám, i když status spolupracujícího podniku podle bodu 23 písm. b) a bodu 26 oznámení [o spolupráci z roku 2002] není zpochybňován, se Komise domnívá, že by se na společnost Grohe mělo vztahovat jen nejnižší možné pásmo snížení.

(1280) [Žalobkyně] ve své odpovědi na oznámení námitek několikrát zpochybni[ly] přidanou hodnotu prohlášení společnosti Grohe, nebo se snaž[ily] prokázat, že [jejich] vlastní prohlášení musí být považována za prohlášení, která mají mnohem vyšší přidanou hodnotu, než prohlášení společnosti Grohe. […] Komise se domnívá, že tato tvrzení nepostačují pro dovození závěru, že společnost Grohe nepřinesla dostatečnou přidanou hodnotu. Kromě toho Komise, která se rovněž domnívá, že spolupráce společnosti Grohe mohla být značně lepší, tuto skutečnost zohlednila v okamžiku rozhodování o zvláštním snížení, které se uplatňuje v rámci pásma.“ [*neoficiální překlad*]

156 V projednávané věci tak z bodů odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedených v předchozím bodě jednoznačně vyplývá, že zaprvé, Komise uvedla čtyři důvody na podporu závěru, podle kterého žádost společnosti Grohe o použití oznámení o spolupráci z roku 2002 splnila podmínku významné přidané hodnoty ve srovnání s informacemi, které měla k dispozici dříve; zadruhé vysvětlila důvody, proč se domnívala, že společnosti Grohe může být přiznáno pouze minimální snížení ve výši 30 %, a zatřetí odpověděla na argumenty uvedené žalobkyněmi, kterými se snažily vyvrátit její závěr, podle kterého žádost společnosti Grohe vykazovala významnou přidanou hodnotu.

157 Podle bodu 23 písm. b) druhého pododstavce oznámení o spolupráci z roku 2002 však Komise nebyla povinna porovnat užitečnost informací uvedených v žádosti společnosti Grohe s informacemi uvedenými žalobkyněmi, ale zkoumat, zda před tím, než žalobkyně podaly žádost o uplatnění oznámení z roku 2002, měla informace, kterou Komisi poskytla společnost Grohe, významnou přidanou hodnotu ve srovnání s informacemi, které měla Komise k tomuto datu k dispozici mimo jiné ve svém spise.

158 Je tedy třeba konstatovat, jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedeného v bodě 155 výše, že Komise právně dostačujícím způsobem přezkoumala otázku, zda informace poskytnuté společností Grohe splňovaly podmínku významné přidané hodnoty ještě před tím, než žalobkyně předložily vlastní žádost.

159 První argument žalobkyně tudíž musí být odmítnut jako neopodstatněný.

160 V tomto ohledu je třeba uvést, že žalobkyně Tribunálu navrhly, aby v rámci organizačního procesního opatření nařídil, aby Komise předložila interní dokumenty, ve kterých jsou uvedeny důvody, pro které byly žalobkyně – a nikoliv společnost Grohe – považovány za druhý podnik, který poskytl informace s významnou přidanou hodnotou, nebo aby konstatoval, že Komise tuto otázku dostatečně nezkoumala. V této souvislosti je třeba zdůraznit, jak vyplývá z bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002 uvedeného v bodě 144 výše, že Komise nebyla povinna provést srovnávací přezkum žádosti žalobkyň se žádostí společnosti Grohe, ale pouze konstatovat, zda v okamžiku, kdy byla žádost žalobkyň podána, žádost společnosti Grohe již splňovala podmínku významné přidané hodnoty vzhledem k informacím, kterými již Komise k uvedenému datu disponovala. Za těchto okolností musí být návrh žalobkyň zamítnut jako neúčinný, jelikož v každém případě nemůže vyvrátit konstatování uvedené v bodě 158 výše.

161 Zadruhé, pokud jde o výtku žalobkyň, podle které se Komise neprávem domnívala, že žádost společnosti Grohe vykazovala významnou přidanou hodnotu, je zaprvé nesporné, že žalobkyně podaly žádost o uplatnění oznámení o spolupráci z roku 2002 dne 19. listopadu 2004. Rovněž je nesporné, že otázka, zda informace, které společnost Grohe poskytla Komisi dne 15. a 17. listopadu 2004 měly významnou přidanou hodnotu před tím, než žalobkyně podaly dne 19. listopadu 2004 vlastní žádost, musí být zkoumána výlučně na základě těchto posledně uvedených informací.

162 Zadruhé, pokud jde o návrh žalobkyň směřující k tomu, aby Tribunál prohlásil přílohy 35 a 37 žalobní odpovědi za nepřípustné v rozsahu, v němž musí být argumenty účastníků řízení v souladu s judikaturou povinně uvedeny v samotném textu spisu účastníka řízení, nikoliv v jeho přílohách, je třeba připomenout, že podle článku 21 statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Tribunálu, i když obsah žaloby, stejně jako jiné spisy, které si účastníci řízení před Tribunálem vyměnili, lze podpořit a doplnit v konkrétních bodech odkazy na určité výňatky z písemností, které tvoří přílohu, obecný odkaz na ostatní písemnosti, byť přiložené k žalobě, nemůže zhojit neexistenci základních prvků právní argumentace, které podle výše uvedených ustanovení musejí být uvedeny v žalobě nebo v jiném spise účastníka řízení (v tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 17. září 2007. Microsoft v. Komise, T-201/04, Sb. rozh. s. II-3601, body 94 a 95).

163 V projednávané věci je třeba uvést, že Komise v přílohách 35 a 37 žalobní odpovědi přikládá dvě tabulky, ve kterých uvádí důvody, pro které se u každého z dokumentů poskytnutých společností Grohe ve dnech 15. a 17. listopadu 2004 domnívá, že přináší – nebo nepřináší – významnou přidanou hodnotu ve srovnání s dokumenty, které měla k dispozici předtím. Jak Komise správně uvedla, tyto tabulky podporují a doplňují argumenty, které byly uvedeny v bodech 77, 79, 81 a 82 žalobní odpovědi, ve kterých uvedla obecnou domněnku, že informace poskytnuté společností Grohe měly významnou přidanou hodnotu a dále konkrétnějším způsobem vysvětlila důvody, proč se domnívala, že jí dokumenty poskytnuté společností Grohe umožnily potvrdit důkazy uvedené v jejím spise a měly takvýznamnou přidanou hodnotu.

164 V důsledku toho musí být návrh žalobkyň směřující k tomu, aby Tribunál rozhodl o nepřípustnosti přílohy 35 a 37 žalobní odpovědi odmítnut.

165 Zatřetí je třeba konstatovat, že z tabulek uvedených v přílohách 35 a 37 žalobní odpovědi vyplývá, jak to Komise uznala v bodě 1279 odůvodnění napadeného rozhodnutí (viz bod 155 výše), že velké množství dokumentů poskytnutých společností Grohe ve dnech 15. a 17. listopadu 2004 nebylo možné považovat za dokumenty s významnou přidanou hodnotou z důvodu skutečnosti, že Komise je již měla k dispozici, neboť tyto informace získala při kontrolách, nebo proto, že jí již byly poskytnuty společností Masco. Je též pravdou, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, množství dokumentů poskytnutých společností Grohe, jako jsou pozvánky na schůzky německého sdružení AGSI nebo sdružení Euroitalia, též není možné považovat za dokumenty s významnou přidanou hodnotou, jelikož tyto dokumenty bylo možné získat na základě článku 18 nařízení č. 1/2003 (viz judikatura citovaná v bodě 152 výše) a Komise již měla zápisy z těchto schůzek k dispozici. Je tomu stejně v případě dokumentů poskytnutých společností Grohe, ze kterých Komise v napadeném rozhodnutí při prokazování protiprávního jednání nevycházela.

166 Nicméně, aniž by byla dotčena zjištění uvedená v předchozím bodě, je třeba nejprve konstatovat, jak to vyplývá zejména z přílohy 28 k žalobě a z přílohy 34 k žalobní odpovědi, že společnost Grohe v ústních vyjádřeních na podporu své žádosti směřující k uplatnění oznámení o spolupráci z roku 2002 uznala svůj podíl na protiprávním jednání a ve svých vyjádřeních potvrdila informace o fungování kartelu a o její vlastní účasti na kartelu v rámci německých a italských sdružení, které již Komise měla, a to relativně přesným způsobem, jelikož uvedla data, místa, účastníky a otázky diskutované v rámci schůzek uvedených sdružení.

167 Společnost Grohe dále poskytla některé informace týkající se protiprávního jednání, které Komise předtím neměla, a některé současné dokumenty, které je podporovaly. Toto zjištění je potvrzeno dvěma schůzkami.

168 Pokud jde o schůzku skupiny Michelangelo v Itálii, uskutečněnou dne 19. července 2002, kterou společnost Grohe uvedla v podání ze 17. listopadu 2004, tato společnost uvedla, že si účastníci vyměnili podrobné informace o prodejích a podílech na trhu a prokázala tuto skutečnost tím, že Komisi předložila důkazy o těchto rozhovorech vyplývající ze zápisů z této schůzky. Argument žalobkyň, podle kterého se jednalo pouze o jedinou schůzku z celkového počtu šedesáti pěti schůzek, které byly organizovány v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo, a podle kterého již Komise měla k dispozici dostatek informací, aby uložila sankce za kartel týkající se kohoutů a ostatních armatur v Itálii, nemá vliv na zjištění, že tento důkaz usnadnil Komisi její úlohu tím, že jí umožnil zvýšit počet důkazů, o které se mohla opřít při ukládání sankce za protiprávní jednání.

169 Dále, pokud jde o schůzku AGSI z 14. června 2004 v Německu, Komise uvádí, že přesně prokázat výměnu informací týkající se zejména budoucího zvyšování cen v roce 2005 jí umožnila pouze tabulka, kterou jí poskytla společnost Grohe. V tomto ohledu je nutné uvést, že i když z poznámky pod čarou č. 221 napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise již měla k dispozici jiné důkazy, které jí umožnily konstatovat protiprávní jednání, žalobkyně nicméně nezpochybňují, že žádný z listinných důkazů nedosahovat takové míry podrobnosti, takže schopnost Komise prokázat fungování kartelu tím byla posílena.

170 Ve světle úvah uvedených výše v bodech 165 až 169 je třeba konstatovat, že na rozdíl od toho, co žalobkyně uvedly ve svých písemnostech a toho, co uvedly při jednání, informace poskytnuté společností Grohe – posuzovány jako celek – měly významnou přidanou hodnotu, což odůvodňuje skutečnost, že jí Komise přiznala snížení pokut.

171 Argument žalobkyň, podle kterého z bodu 550 odůvodnění rozhodnutí Komise 2004/138/ES ze dne 11. června 2002 v řízení podle článku 81 [ES] (ve věci COMP/36.571/D-1. Rakouské banky – „Lombardský klub“) (Úř. věst. L 56, s. 1), vyplývá, že žádost o přiznání snížení podle oznámení

o spolupráci může mít významnou přidanou hodnotu pouze tehdy, když dotčený podnik uvede nové skutečnosti, které Komisi byly do té doby neznámé, a poskytne vysvětlení, které tomuto orgánu usnadní pochopení protiprávního jednání, musí být odmítnut jako neopodstatněný. Pokud totiž informace o skutečnostech souvisejících s protiprávním jednáním poskytnuté podnikem, které již Komisi byly známy, Komisi umožní prokázat skutečnosti, za které by jinak nemohla uložit sankce, mají takové informace významnou přidanou hodnotu. Takové potvrzení, které se liší od potvrzení, které je popsáno v bodě 151 výše, je pro Komisi užitečné v rámci ukládání sankcí za kartel. Za těchto okolností samotná skutečnost, že podnik neinformoval Komisi o skutečnostech, které Komise sama předtím neznala, tedy neumožňuje vyvrátit konstatování, podle kterého jeho spolupráce přesto měla významnou přidanou hodnotu.

172 Třetí žalobní důvod vznesený žalobkyněmi tak musí být zamítnut jako neopodstatněný

4. *Ke čtvrtému důvodu vycházejícímu ze zpětné účinnosti pokynů z roku 2006*

173 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že skutečnost, že na skutkové okolnosti projednávané věci byly namísto pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. C 9, 1998, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny z roku 1998“), které byly účinné v době, kdy podaly žádost, použity pokyny z roku 2006, představuje porušení zásady zákazu zpětné účinnosti, která je zakotvena v judikatuře, čl. 49 odst. 1 Listiny základních práv a článku 7 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950.

174 Komise tuto argumentaci popírá.

175 Podle judikatury se zásada zákazu zpětné účinnosti trestního práva, která vyplývá z článku 49 Listiny základních práv, vztahuje na všechna správní řízení, která mohou vést k uložení sankcí na základě pravidel Smlouvy v oblasti hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, bod 202), a umožňuje bránit zpětnému uplatňování nového výkladu normy upravující protiprávní jednání, pokud výsledek tohoto výkladu nebyl v době, kdy k protiprávnímu jednání došlo, rozumně předvídatelný (v tomto smyslu viz obdobně rozsudky Groupe Danone v. Komise, bod 140 výše, body 87 až 89 a citovaná judikatura, a rozsudek ze dne 2. února 2012, Denki Kagaku Kogyo a Denka Chemicals v. Komise, T-83/08, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 120). Za účelem přezkumu dodržování zásady zákazu zpětné účinnosti je třeba ověřit, zda dotčená změna byla rozumně předvídatelná v době, kdy byla dotyčná protiprávní jednání spáchána (výše uvedený rozsudek Dansk Rørindustri a další, bod 224). Dosah pojmu předvídatelnosti do značné míry závisí na obsahu textu, o nějž se jedná, na oblasti, kterou upravuje, jakož i na množství a postavení osob, jimž je určen. Předvídatelnost právního předpisu nebrání skutečnosti, že je dotyčná osoba nucena využít odborného poradenství, aby mohla v okolnostech konkrétního případu přiměřeně posoudit, jaké důsledky mohou z určitého jednání vyplývat. To platí zvláště pro odborníky, kteří musejí při výkonu svého povolání prokazovat značnou obezřetnost. Lze od nich tedy očekávat, že pečlivě posoudí rizika, která jejich jednání zahrnuje (rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 41 výše, body 215 až 223).

176 V tomto ohledu je třeba připomenout, že účinné uplatňování pravidel hospodářské soutěže, která vyplývají z ustanovení nařízení č. 1/2003, vyžaduje, aby Komise mohla při dodržení hranice stanovené v čl. 23. odst. 2 uvedeného nařízení kdykoli zvýšit úroveň pokut, je-li to nezbytné k provedení politiky hospodářské soutěže. Z toho vyplývá, že podniky, vůči nimž se vede správní řízení, jež může vyústit v uložení pokuty, nemohou nabýt legitimního očekávání, že Komise nepřekročí úroveň pokut používanou dříve, ani legitimního očekávání ohledně metody výpočtu jejich výše, ale naopak že uvedené podniky musejí vzít v úvahu možnost, že se Komise kdykoli rozhodne zvýšit úroveň výše pokut ve srovnání s úrovní používanou v minulosti, buď tím, že přikročí ke zvýšení úrovně výše pokut

při jejich uložení v individuálních rozhodnutích, nebo tím, že v projednávaných případech použije taková obecně závazná pravidla chování, jako jsou pokyny (rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 175 výše, body 227 a 230; a Groupe Danone v. Komise, bod 140 výše, body 90 a 91).

177 V projednávané věci je třeba konstatovat, že pokyny z roku 2006 spadají do právního rámce stanoveného čl. 23 odst. 2 a 3 nařízení č. 1/2003, že přispívají k přesnějšímu vymezení posuzovací pravomoci Komise, která plyne z tohoto ustanovení, a že v souladu s čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 stanoví bod 32 pokynů z roku 2006 maximální výši celkové částky pokuty pro každý podnik nebo sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání na 10 % celkového obratu dosaženého v předchozím hospodářském roce.

178 Dále je třeba uvést, že i v případě neexistence výslovného ustanovení o pravidelném přehodnocování pokynů z roku 1998 měly žalobkyně s ohledem na stávající judikaturu zohlednit možnost, že Komise poté, co došlo k protiprávnímu jednání, rozhodne o přijetí a použití nových pokynů o metodě stanovování pokut (rozsudek Denki Kagaku Kogyo a Denka Chemicals v. Komise, uvedený výše v bodě 175, bod 116).

179 S ohledem na všechny předchozí úvahy je třeba konstatovat, že pokyny z roku 2006 a zvláště nová metoda výpočtu pokut, kterou tyto pokyny obsahují, za předpokladu, že má přitěžující účinek, pokud jde o úroveň ukládaných pokut, byly rozumně předvídatelné pro takové podniky, jako jsou žalobkyně, v době, kdy k dotyčným protiprávním jednáním došlo a že Komise tím, že ve sporném rozhodnutí použila pokyny z roku 2006 na protiprávní jednání, k němuž došlo před jejich přijetím, neporušila zásadu zákazu zpětné účinnosti (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne Dansk Rørindustri v. Komise, bod 175 výše, bod 231, a ze dne 18. května 2006, Archer Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, C-397/09 P, Sb. rozh. s. I-4429, bod 25).

180 Žádný ze dvou argumentů uplatněných žalobkyněmi za účelem prokázání, že zpětné použití pokynů z roku 2006 v projednávané věci nebylo možné předvídat, nemůže vyvrátit konstatování uvedené v předchozím bodě.

181 Zaprvé žalobkyně tvrdí, že i když podniky před přijetím pokynů z roku 1998 nemohly mít legitimní očekávání týkající se skutečnosti, že metoda výpočtu pokut zůstane nezměněna, situace byla po přijetí posledně uvedených pokynů odlišná z důvodu zvýšeného významu, který je v pokynech z roku 2006 přikládán kritériu doby trvání protiprávního jednání. Je ovšem třeba konstatovat, že v rozsahu, v němž žádné z ustanovení pokynů z roku 1998 nestanoví, že tyto pokyny nebudou změněny s cílem zajistit účinné uplatňování unijních pravidel v oblasti hospodářské soutěže, žalobkyně nemohly mít v této souvislosti žádné legitimní očekávání, ani to, které se týká skutečnosti, že kritérium doby trvání protiprávního jednání nebude mít v rámci přijetí nových pokynů zvýšený význam při stanovení výše pokuty. Tento argument žalobkyň tudíž musí být odmítnut jako neopodstatněný.

182 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že měly legitimní očekávání ve skutečnosti, že se na skutkové okolnosti projednávané věci použijí pokyny z roku 1998, jelikož předložily žádost krátce poté, co Soudní dvůr rozhodl o legalitě pokynů z roku 1998 v rozsudku Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 175 výše, a dále že Komisi po ukončení kontrol trvalo dva roky, než přijala oznámení námitek. V této souvislosti je třeba uvést, že tyto dva argumenty nemají vliv na konstatování uvedená v bodech 176 a 177 výše, podle kterých bylo možné dostatečně předvídat, že Komise přizpůsobí úroveň pokut potřebám své politiky, a na skutkové okolnosti projednávané věci tak uplatní pokyny z roku 2006. Tyto argumenty tedy musejí být odmítnuty jako irelevantní.

183 Za těchto podmínek je třeba čtvrtý žalobní důvod zamítnout v plném rozsahu.

184 Ve světle zkoumání čtyř žalobních důvodů uplatněných žalobkyněmi je zaprvé třeba zčásti vyhovět prvnímu žalobnímu důvodu a vzhledem ke skutečnosti, že se pochybení, kterého se Komise v tomto ohledu dopustila, dotýká samotného konstatování protiprávního jednání (v projednávané věci kartelu),

zčásti zrušit čl. 1 odst. 1 body 3 a 4 napadeného rozhodnutí z důvodů uvedených v bodě 128 výše. Dále je třeba vyvodit důsledky této protiprávnosti pro výši pokut uložených žalobkyním v rámci přezkumu návrhového žádání žalobkyň směřujícího ke změně rozhodnutí. Zadruhé je třeba vyhovět druhému žalobnímu důvodu z důvodu uvedeného v bodě 138 výše a dále je třeba vyvodit důsledky této protiprávnosti pro výši pokuty v přezkumu návrhového žádání žalobkyň směřujícího ke změně rozhodnutí. Zatřetí je ve zbývající části třeba zamítnout návrhové žádání směřující ke zrušení.

B – *K podpůrně uplatněným návrhovým žádáním směřujícím ke snížení částek pokut uložených žalobkyním*

185 Vzhledem ke druhé části návrhového žádání, kterou žalobkyně žádají Tribunál o snížení částek pokut, které jim byly uloženy (viz bod 26 výše), Tribunálu přísluší, aby v rámci výkonu pravomoci přezkumu v plné jurisdikci přezkoumal důsledky pochybení, kterých se Komise dopustila a které jsou uvedeny v bodech 128 a 139 výše pro výpočet částky pokuty uložené žalobkyním, a dále ostatní argumenty, které žalobkyně uvedly s cílem dosáhnout toho, aby Tribunál snížil částku pokut, které jim byly uloženy.

1. *K důsledkům, které je třeba vyvodit z pochybení, kterých se dopustila Komise, pokud jde o výši pokut*

186 I když pokyny nepředjímají posouzení pokuty unijním soudem rozhodujícím na základě pravomocí soudního přezkumu v plné jurisdikci (rozsudek Tribunálu ze dne 27. července 2005, Brasserie nationale a další v. Komise, T-49/02 až T-51/02, Sb. rozh. s. II-3033, bod 169), Tribunál v projednávané věci považuje za vhodné se při přepočtu částky pokuty těmito pokyny inspirovat, zejména z důvodu skutečnosti, že umožňují zohlednit všechny relevantní okolnosti projednávané věci a stanovit přiměřené pokuty všem podnikům podílejícím se na zjištěném protiprávním jednání.

187 V projednávané věci je nejprve třeba přepočíst výši pokuty související s pochybením uvedeným v bodě 128 výše, které se týká protiprávního jednání, ke kterému došlo v Itálii v souvislosti se sanitární keramikou, a následně konečnou výši pokuty, která musí být uložena zejména s přihlédnutím k pochybení uvedenému v bodě 139 výše.

188 Zaprvé, pokud jde o pokutu, kterou Komise mohla uložit žalobkyním na základě jejich samotné účasti na protiprávním jednání týkajícím se sanitární keramiky v Itálii, je třeba v souladu s bodem 13 pokynů z roku 2006 – jak Komise správně uvedla v bodě 1200 odůvodnění napadeného rozhodnutí – vzít v úvahu obrat dosažený dotčeným podnikem v průběhu posledního roku předcházejícího účasti na protiprávním jednání. Jelikož posledním rokem předcházejícím roku účasti žalobkyň na protiprávním jednání na trhu sanitární keramiky v Itálii je rok 2000, je třeba zohlednit obrat žalobkyň na trhu těchto výrobků v průběhu uvedeného roku. Tento obrat, který žalobkyně poskytly Tribunálu v odpovědi na organizační procesní opatření a který Komise uvedla rovněž v odpovědi na organizační procesní opatření a žalobkyně ho nezpochybnily, činí 210 461 486 eur. Pro účely výpočtu pokuty se proto musí zohlednit tento obrat namísto obratu uvedeného v tabulce C napadeného rozhodnutí ve výši 191 641 141 eur, kterého žalobkyně dosáhly v roce 2003.

189 Zadruhé, pokud jde o procentní podíl z obratu, který musí být vzat v úvahu na základě bodů 23 a 25 pokynů z roku 2006, je třeba v tomto ohledu nejprve uvést, že účast žalobkyň na dotčeném kartelu byla dlouhodobá, jelikož je nesporné, že se konkrétně v Rakousku podílely na protiprávním jednání po dobu 10 let a 3 měsíců, pokud jde o kohouty a ostatní armatury, a 9 let a 8 měsíců, pokud jde o sanitární keramiku. Kartel, na kterém se podílely, dále musí být považován za velmi závažný, jelikož spočíval v koordinaci zvyšování cen týkajících se vícero výrobků v několika členských státech. Tyto skutečnosti samy o sobě postačují k domněnce, že je třeba, stejně jako to učinila Komise v bodech 1220 a 1225 odůvodnění napadeného rozhodnutí, použít sazbu 15 % pro účely výpočtu základní částky pokuty

stanoveného v bodech 21 až 23 pokynů z roku 2006 a dále po použití násobitele vázaného na dobu trvání protiprávního jednání (viz bod 190 níže) dodatečné částky z titulu odrazení podle bodu 25 uvedených pokynů.

190 Zatřetí v rozsahu, v němž protiprávní jednání ve vztahu k sanitární keramice v Itálii trvalo 11 měsíců a nikoliv 11 let a sedm měsíců, je v souladu s bodem 24 pokynů z roku 2006 třeba vynásobit základní částku násobitelem 0,92 a nikoliv 11,58, jak to uvedla Komise v tabulce D napadeného rozhodnutí.

191 Ve světle úvah uvedených v bodech 188 až 190 výše činí částka pokuty, která měla být uložena žalobkyním v souvislosti s protiprávním jednáním, které se týká sanitární keramiky v Itálii, po zaokrouhlení dolů 60 612 000 eur, a nikoliv 360 000 000 eur, jak Komise uvedla v tabulce E napadeného rozhodnutí. Částka 60 612 000 eur totiž odpovídá následujícímu výpočtu: [(210 461 486 x 15 %) x 0,92] + (210 461 486 x 15 %).

192 Zadruhé ve světle výpočtu provedeného v předchozím bodě, jakož i konstatování uvedeného v bodě 139 výše, podle kterého Komise nemohla žalobkyním uložit pokutu za protiprávní jednání, kterého se dopustily v Belgii a Francii za sanitární keramiku, celková částka pokuty, která má být uložena činí – před uplatněním snížení ve výši 30 % z titulu oznámení o spolupráci z roku 2002 – částku ve výši 171 812 000 eur namísto 476 730 000 eur (viz tabulka G napadeného rozhodnutí), snížená na 465 844 000 eur za účelem zohlednění stropu 10 % obratu žalobkyň (viz tabulka F napadeného rozhodnutí). Tato částka 171 812 000 eur odpovídá pokutám uloženým za protiprávní jednání související se sanitární keramikou v Německu (5 700 000 eur; tato částka nebyla žalobkyněmi zpochybněna), v Itálii (60 612 000), a Rakousku (2 700 000 eur; tato částka nebyla žalobkyněmi zpochybněna), a dále na vodovodní baterie v Německu (9 600 000 eur), v Itálii (90 000 000 eur) a v Rakousku (3 200 000 eur). Jelikož Komise přiznala 30% snížení částky pokuty na základě oznámení o spolupráci, celková částka pokuty související s protiprávním jednáním, kterého se dopustily žalobkyně, tak činí 122 711 400 eur, a nikoliv 326 091 196 eur, jak je uvedeno v tabulce H napadeného rozhodnutí.

193 Tribunál považuje za vhodné, aby v rámci výkonu pravomoci přezkumu v plné jurisdikci takto přepočtenou výši pokuty, tedy 122 711 400 eur, rozdělil mezi žalobkyně podle následujících dvou pravidel: pokuty stanovené Komisí v čl. 2 odst. 3 písm. c), d) a f) až i) napadeného rozhodnutí nesmí být změněny, jelikož žalobkyně neprokázaly, že pokuty uložené společnostem uvedeným v těchto bodech byly protiprávní nebo nepřiměřené. Z tohoto důvodu částka pokuty, kterou je třeba rozdělit mezi společnosti Trane, Wabco Europe a Ideal Standard Italia, činí 113 005 480 eur (tedy 122 711 400 – 1 519 000 – 5 575 920 – 2 611 000). Z argumentů žalobkyň ani ze spisu před Tribunálem dále nevyplývá, že distribuční klíče použité v napadených rozhodnutích Komisí pro stanovení pokut individuálně nebo společně a nerozdílně společnostem Trane, Wabco Europe a Ideal Standard Italia jsou nepřiměřené. To vede Tribunál k závěru, že je třeba uložit pokuty takto (i) společnosti Trane ve výši 92 664 493 eur [namísto pokuty uvedené v čl. 2 odst. 3 písm. a) napadeného rozhodnutí ve výši 259 066 294 eur]; (ii) společně a nerozdílně společnostem Wabco Europe a Trane ve výši 15 820 767 eur [namísto pokuty uvedené v čl. 2 odst. 3 písm. b) napadeného rozhodnutí ve výši 44 995 552 eur], a (iii) společně a nerozdílně společnostem Ideal Standard Italia, Wabco Europe a Trane ve výši 4 520 220 eur [namísto pokuty uvedené v čl. 2 odst. 3 písm. e) napadeného rozhodnutí ve výši 12 323 430 eur].

2. *K dodatečným argumentům uplatněným žalobkyněmi na podporu jejich žádosti o snížení pokut*

194 Žalobkyně na podporu své žádosti o změnu výše pokuty, které jim byly uloženy, uplatňují dva dodatečné argumenty.

195 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle judikatury Tribunál v rámci výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci musí provést vlastní posouzení s přihlédnutím ke všem okolnostem projednávané věci a při dodržení takových obecných zásad unijního práva, jako je zásada proporcionality (v tomto smyslu viz rozsudek Romana Tabacchi v. Komise, bod 28 výše, body 179 a 280) nebo zásada rovného zacházení (rozsudek Erste Group Bank a další v. Komise, bod 149 výše, bod 187.

196 Výkon pravomoci přezkumu v plné jurisdikci není rovnocenný přezkumu z úřední povinnosti. Proto s výjimkou důvodů veřejného pořádku, které je unijní soud povinen uplatnit i bez návrhu, jako je neexistence nebo nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí, přísluší navrhovateli, aby vznesl důvody proti tomuto rozhodnutí a na podporu těchto důvodů předložil důkazy. (v tomto smyslu viz rozsudek Chalkor v. Komise, bod 28 výše, bod 64).

197 Zaprvé žalobkyně požadují, aby Tribunál snížil výši pokut, které jim byly uloženy z důvodu kvality spolupráce, kterou poskytly Komisi. Zejména zdůrazňují, že tuto žádost předložily velmi brzy po kontrolách, že uvedená žádost byla značně kvalitnější než žádost společnosti Grohe, i když byla předložena teprve několik dnů po žádosti společnosti Grohe, zejména proto, že tato žádost zahrnovala více než 130 dokumentů a že Tribunál neměl upřednostňovat a podporovat rychlost podání žádostí k újmě její kvality.

198 Tribunál je v projednávané věci toho názoru, že žádný z důvodů uplatněných žalobkyněmi, které jsou uvedeny v bodě 197 výše, neodůvodňuje přiznání dodatečného snížení celkové částky pokuty z 30 % na 50 % ve prospěch žalobkyň. Tyto důvody byly Komisí vzaty v úvahu, když vyhodnocovala užitečnost žádosti žalobkyň a žádosti společnosti Grohe. Právě z důvodu rychlosti a kvality jejich žádosti bylo žalobkyním přiznáno snížení pokuty o 30 %, a to navzdory skutečnosti, že byly po společnostech Masco a Grohe až třetím podnikem, který podal ke Komisi žádost na základě oznámení o spolupráci z roku 2002. Snížení pokuty, které Komise žalobkyním v projednávané věci přiznala, splňuje cíl podporovat podniky v tom, aby podávaly co nejúplnější žádosti směřující k použití oznámení o spolupráci z roku 2002 v co nejkratších lhůtách. Za těchto podmínek je přiznání 30% snížení společnosti Grohe i žalobkyním spravedlivé. I když byly žalobkyně při podání žádosti o něco pomalejší než společnost Grohe, jejich žádost poskytla více informací majících významnou přidanou hodnotu než žádost společnosti Grohe.

199 Tvrzení žalobkyň, podle kterého Komise „uznala“ jejich argumenty, podle kterých jim Tribunál má přiznat snížení pokuty o 50 %, jelikož Komise ve své žalobní odpovědi nezpochybnila jejich tvrzení v tomto ohledu, není přesvědčivé. I když je pravda, že se Komise v žalobní odpovědi výslovně nezabývala žádostí žalobkyň, aby jim Tribunál přiznal snížení pokuty v rámci výkonu přezkumu v plné jurisdikci, nic to nemění na tom, že Komise navrhuje zamítnutí třetího žalobního důvodu, který zahrnuje žádost žalobkyň o snížení pokuty z důvodu spolupráce s Komisí. Skutečnost, že Komise nezpochybnila argumenty předložené žalobkyněmi, v každém případě nemůže Tribunál vázat při výkonu pravomoci v plné jurisdikci.

200 Za těchto podmínek je třeba zamítnout první návrh žalobkyň směřující k dosažení dodatečného snížení z titulu jejich spolupráce s Komisí.

201 Žalobkyně zadruhé navrhují, aby pokuta byla snížena, jelikož v okamžiku, kdy se rozhodly podat žádost směřující k přiznání snížení pokuty z titulu oznámení o spolupráci z roku 2002, pokyny z roku 1998 stanovily uložení pokut v menší výši, než je výše vyplývající z retroaktivního použití pokynů z roku 2006.

202 Komise tuto argumentaci popírá.

203 Tribunál v tomto ohledu konstatuje, že žádná skutečnost ze spisu neumožňuje mít za to, že takové částky pokut, jako jsou částky přepočtené a stanovené v bodě 198 výše, jsou nepřiměřené vzhledem k závažnosti a době trvání protiprávního jednání, kterého se žalobkyně dopustily, a vzhledem k potřebě uložit žalobkyním pokuty v odrazující výši.

204 Za těchto podmínek musí být druhý návrh žalobkyň zamítnut.

205 V důsledku toho je třeba změnit čl. 2 odst. 3 písm. a), b) a e) napadeného rozhodnutí, jak je uvedeno v bodě 193 výše, a ve zbývající části zamítnout návrhové žádání žalobkyň směřující ke snížení výše pokut.

206 Ve světle všech výše uvedených úvah je třeba v souladu se zjištěními Tribunálu, která jsou uvedena v bodech 184 a 204 výše (i) zčásti zrušit čl. 1 odst. 1 body 3 a 4 napadeného rozhodnutí z důvodů uvedených v bodě 184 výše; (ii) změnit čl. 2 odst. 3 písm. a), b) a e) napadeného rozhodnutí, jak je uvedeno v bodě 193 výše, a (iii) ve zbývající části žalobu zamítnout.

K nákladům řízení

207 Podle čl. 87 odst. 3 jednacího řádu může Tribunál rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch.

208 Jelikož žalobě bylo částečně vyhověno, okolnosti případu budou spravedlivě zohledněny rozhodnutím, že Komise mimo vlastní náklady ponese polovinu nákladů řízení vynaložených žalobkyněmi. Žalobkyně tudíž ponesou polovinu vlastních nákladů řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (čtvrtý senát)

rozhodl takto:

1) Článek 1 odst. 1 body 3 a 4 rozhodnutí Komise C (2010) 4185 final ze dne 23. června 2010 v řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/39.092 – zařízení a pevné součásti koupelen) se zrušuje v rozsahu, v němž Evropská komise v tomto ustanovení určila, že se společnosti Trane Inc., Wabco Europe a Ideal Standard Italia Srl účastnily protiprávního jednání týkajícího se kartelu na italském trhu sanitární keramiky v období od 12. května 2000 do 9. března 2001.

2) Výše pokuty uložené společnosti Trane v čl. 2 odst. 3 písm. a) rozhodnutí C (2010) 4185 final činí 92 664 493 eur.

3) Výše pokuty uložené společně a nerozdílně společnostem Wabco Europe a Trane v čl. 2 odst. 3 písm. b) rozhodnutí C (2010) 4185 final činí 15 820 767 eur.

4) Výše pokuty uložené společně a nerozdílně společnostem Ideal Standard Italia, Wabco Europe a Trane v čl. 2 odst. 3 písm. e) rozhodnutí C (2010) 4185 final činí 4 520 220 eur.

5) Ve zbývající části se žaloba zamítá.

6) Komise nahradí polovinu nákladů řízení vynaložených společnostmi Wabco Europe, Wabco Austria GesmbH, Trane, Ideal Standard Italia a Ideal Standard GmbH a ponese vlastní náklady řízení.

7) Společnosti Wabco Europe, Wabco Austria, Trane, Ideal Standard Italia a Ideal Standard ponesou polovinu vlastních nákladů řízení.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 16. září 2013

Podpisy.

Obsah

Skutečnosti předcházející sporu 2

Řízení a návrhová žádání účastníků řízení 5

Právní otázky 6

A – K návrhovým žádáním směřujícím k částečnému zrušení napadeného rozhodnutí 6

1. K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z pochybení ve výpočtu pokuty, které vyplývá ze skutečnosti, že byly zohlednění hodnoty prodejů sanitární keramiky žalobkyň na italském trhu .. 6

a) Připomenutí judikatury týkající se existence a důkazu porušení čl. 101 odst. 1 SFEU 7

b) Shrnutí úvah, které Komisi vedly k tomu, že v napadeném rozhodnutí uložila žalobkyním sankce za účast na protiprávním jednání v Itálii 9

c) Zkoumání důkazů použitých Komisí k prokázání protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky v Itálii od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 10

Ke zpochybnění existence protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky v Itálii v období od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 žalobkyněmi v průběhu správního řízení . 10

K důkazům, ke kterým bylo přihlédnuto v napadeném rozhodnutí pro prokázání existence protiprávního jednání týkajícího se sanitární keramiky v Itálii v období od 15. března 1993 do 9. listopadu 2004 12

– K důkazu existence kartelu týkajícího se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo, pokud jde o schůzky, na kterých byly žalobkyně jediným podnikem vyrábějícím uvedenou sanitární keramiku, který byl přítomen 13

– K důkazu existence kartelu týkajícího se sanitární keramiky v rámci sdružení Euroitalia a Michelangelo, pokud jde o schůzky, na kterých byly žalobkyně přítomny spolu s jinými výrobci sanitární keramiky 17

2. Ke druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu ze skutečnosti, že při výpočtu pokuty nebyla vzata v úvahu skutečnost, že se na žalobkyně vztahovalo částečné osvobození od pokut, pokud jde o protiprávní jednání, ke kterému došlo v Belgii a Francii 21

3. Ke třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu ze skutečnosti, že se Komise neprávem domnívala, že žalobkyně nebyly prvním, ale až druhým podnikem, který jí poskytl důkazy s významnou přidanou hodnotou ve smyslu bodu 21 oznámení o spolupráci z roku 2002 22

4. Ke čtvrtému důvodu vycházejícímu ze zpětné účinnosti pokynů z roku 2006 27

B – K podpůrně uplatněným návrhovým žádáním směřujícím ke snížení částek pokut uložených žalobkyním 29

1. K důsledkům, které je třeba vyvodit z pochybení, kterých se dopustila Komise, pokud jde o výši pokut 29

2. K dodatečným argumentům uplatněným žalobkyněmi na podporu jejich žádosti o snížení pokut 30

K nákladům řízení 32